ISSN 1338-9025

1635 - 1992 - 2017
25. výročie obnovenia činnosti univerzity

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS

Časopis Trnavskej univerzity v Trnave

1 | 2018

Týždeň FZaSP s poradňou zdravia

Kambodžské vyznamenanie pre doc. Ondreja Boteka

Europoslankyňa Monika Beňová o občianskych slobodách

OBSAH

Pohľadom rektora 2
Na pulze univerzity 3
Čo nás teší 7
Čas na interview 8
Profily osobností 12
Zo života fakúlt 12
Keď prehovoria archívy..... 22
Veda a výskum 24
Študentské mobility 27
Študentská panoráma..... 28
Publicistika, informácie 29
Okienko Študentskej rady TU 30
Jazykové okienko 31

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS
časopis Trnavskej univerzity v Trnave
Číslo reg. na MK SR: EV 4665/12,
ISSN 1338-9025
Vydáva Trnavská univerzita v Trnave,
Hornopotočná 23,
918 43 Trnava,
IČO 31 825 249,
č. tel.: 033/5939111
http://www.truni.sk/
e-mail časopisu:
casopis.TU@truni.sk
Predseda redakčnej rady a zodpovedný redaktor:
prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.
Členovia redakčnej rady:
doc. Mgr. Erika Juríková, PhD.
Mgr. Michaela Rušinová
doc. PhDr. Gabriela Magalová, PhD.
prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.
Mgr. Klaudia Schneiderová
doc. S. S. Lic. Jozef Tiňo, PhD.
Mgr. Jozef Žuffa, Dr. theol.
ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, ThD.
PhDr. Zuzana Martinkovičová
PhDr. Henrieta Žažová, PhD.
Bc. Ľubomír Šottník
Adrián Kobetič
Mgr. Veronika Šulková
Marek Gunič
Spolupracovníci:
PhDr. Adriana Krupová
PhDr. Marián Manák, PhD.
Výkonný redaktor: Emil Borčin
Grafická úprava: Jana Janíková
Tlač: Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo TU, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity a VEDY, vydavateľstva SAV
Periodicita vydávania: štvrťročník
Dátum vydania periodickej tlače:
marec 2018, ročník siedmy
Na 1. strane obálky: Fotografia Laury Badalovej zo študentskej súťaže LET(O)_2017

Marek Šmid, rektor Trnavskej univerzity v Trnave

Vážení čitatelia,
je zaujímavé, že cítime, keď sa niečo deje, aj keď nemáme o tom presné informácie. Možno je to niekedy chyba, ak si niečo konštruujeme nad rámec pravdy, podľa našich predstáv. Verím však, že máme cit a rozum, ktorý nás neklame. Slovenská rektorská konferencia, teda všetky vysoké školy na Slovensku, prijala vyhlásenie o súčasnej situácii, ktoré je podľa môjho názoru vyvážené a ide k podstate veci. Univerzity majú byť opatrné v súdení, ale zároveň pravdivé. Dúfam, že na druhej strane nám všetkým zostane chuť pracovať pre dobré veci.

Ponúkame spoločnosti niečo, na čo môžeme byť hrdí, a žiadať od spoločnosti i štátu, aby sa to bralo vážne do úvahy. Trnavská univerzita v Trnave, ktorá si v minulom roku pripomínala 25. výročie svojho obnovenia, je charakteristická tým, že má vyše 5 000 študentov, 600 zamestnancov, je **výskumne** orientovanou vzdelávacou inštitúciou prevažne humanitnej a spoločenskovednej povahy, spolupracujúcou intenzívne so zahraničnými vysokými školami, jej fakulty – pedagogická, právnická, filozofická, zdravotnícka a teologická – majú vysokú úroveň, je inštitúciou s bohatou históriou od roku 1635, je teda jednou z najstarších univerzít v Európe, je miestom intenzívneho **hľadania názorovej orientácie**; vlastnej i spoločenskej; inštitucionálnej i ľudskej. Nemá na tento účel obavy používať osvedčený dvetisícročný kompas, tak ako nemá obavy podrobiť nepredpojatému skúmaniu úplne všetko, život plynúci v celom spektre súčasných postojov. Tu bolo doposiaľ vymenovaných **111 profesorov** a **265 docentov** a bolo udelených **43 titulov Dr. h. c.** Má zavedený systém riadenia kvality poskytovaného vysokoškolského vzdelávania založený na princípoch TQM (Total Quality Management) a úspešne implementované národné i európske štandardy kvality; v roku 2015 získala certifikát **Efektívny používateľ modelu CAF** a v roku 2016 sa stala víťazom **Národnej ceny SR za kvalitu.** V rámci programu Erasmus+ spolupracuje s mnohými zahraničnými inštitúciami na základe viac než sto partnerských dohôd a bilaterálnych zmlúv. Spolupráca je rozšírená takmer do všetkých krajín Európskej únie, ale aj do Turecka, USA a Ruskej federácie. Má v súčasnosti **143 akreditovaných študijných programov**, z toho **42 študijných programov v doktorandskom stupni** štúdia, čo potvrdzuje jej výskumný charakter. Počas štvrťstoročia obnovenej činnosti na nej vyštudovalo viac než **32-tisíc absolventov**, čo môžeme prirovnať polovici počtu obyvateľov mesta Trnavy. Je vysoký dopyt po jej absolventoch a zaznamenávame ich nadpriemernú uplatniteľnosť na trhu práce. Za rok 2016 verejné štatistiky preukazujú 85%-nú uplatniteľnosť jej absolventov. V oblasti vedeckej činnosti uplynulých 25 rokov vykazuje **50-tisíc vlastných publikácií**, z toho **1 600 monografií**. Má v knižnici 90-tisíc knižničných jednotiek, 200 titulov periodík a prístup k významným elektronickým informačným zdrojom. Poskytuje štúdium na Univerzite tretieho veku, v ktorom 23 študijných programov absolvuje ročne približne 700 študentov. Má pracoviská v Afrike (Keňa), inštitút Maroša Kuffu, pracovisko vo Vatikáne, ÚPONS, Centrum spirituality v Košiciach.

Chcel som tým povedať, že máme právo hovoriť do toho, čo sa deje...

Dielo Žalmy 51 – 75, Komentáre k Starému zákonu získalo Cenu Dominika Tatarku

Tím autorov vedený Milošom Lichnerom získal za knihu *Žalmy 51 – 75, Komentáre k Starému zákonu, 5. zv.,* Cenu Dominika Tatarku za rok 2017. Dielo, ktorého ambíciou je napomôcť poznaniu židovsko-kresťanských koreňov slovenskej kultúry, vyšlo vo vydavateľstve Dobrá kniha. Má takmer sedemsto strán a na jeho príprave pracovalo päť rokov viac než 20 členov ekumenického tímu – biblistov, teológov i filológov. Ide o moderný odborný výklad Žalmov, obohatený poznatkami z lingvistiky, histórie a archeológie.

Edícia komentárov bola pripravená pod organizačným vedením Teologickej fakulty Trnavskej univerzity na čele s dekanom Milošom Lichnerom. Ten v slávnostnom príhovore vyjadril presvedčenie, že katolíci, židia aj protestanti dokážu spojiť svoje sily v pozitívnom zápase o lepší svet.

Dekan Teologickej fakulty TU doc. Miloš Lichner

Cenu, ktorá sa už 14 rokov udeľuje za výnimočné literárne dielo, si Miloš Lichner spolu s editorom diela Bohdanom Hroboňom, riaditeľom Biblickej školy, a rabínom Mishom Kapustinom prevzali v utorok 13. marca v Pálffyho paláci v Bratislave.

(Tlačová kancelária KBS)

Významné ocenenia pre doc. Ondreja Boteka

Výnimočného ocenenia sa dostalo doc. PhDr. Ondrejovi Botekovi, PhD., z Katedry sociálnej práce Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU. Stal sa šiestym Slovákom, ktorý – ako nový člen britskej Kráľovskej spoločnosti umenia – získal poctu uvádzať za menom titul FRSA – Fellowship of the Royal Society of Arts. Za sociálnu prácu v Kambodži bol vyznamenaný štátnou cenou, ktorú mu odovzdal kambodžský kráľ.

„*Toto ocenenie považujem za úspech celého tímu sociálnych pracovníkov, ktorí pôsobili v Kambodži*," zdôraznil doc. Botek. „*Náročný projekt bol zameraný na pomoc deťom s ochorením HIV a AIDS. V prvej fáze projektu okrem zmlúv, dokumentov a budovania lokálnej siete spolupracovníkov sme sa zamerali na vyhľadávanie detí s ochorením HIV a AIDS, ktoré potrebovali liečbu. Po intenzívnej lekárskej starostlivosti nasledovala ďalšia fáza zameraná na prácu s deťmi, ako aj so žijúcimi rodinnými príslušníkmi. Cieľom projektu bolo deti nielen liečiť, ale zabezpečiť pre ne aj primerané bývanie, stravovanie a ošatenie, ale predovšetkým tie, ktoré dobre reagujú na liečbu, vrátiť späť do rodinného života. Pri zodpovednom živote majú tieto deti pred sebou plnohodnotný život.*"

Štátne vyznamenanie za úspešnú starostlivosť o kambodžské deti odovzdal v novembri minulého roka doc. Botekovi kambodžský kráľ Norodom Sihamoni. Fellowship na základe štátneho vyznamenania ocenil prácu v projekte i pri vzdelávaní v Kambodži ako prínos k sociálnemu rozvoju, ktorý patrí k hlavným cieľom Royal Society of Arts.

Na otázku o budúcnosti svojich aktivít doc. O. Botek odpovedal: „*Hlavný dôvod tohto ocenenia boli moje, respektíve naše tímové aktivity v Kambodži. Preto za najdôležitejšie považujem pokračovať v tejto oblasti. Našťastie, takýchto možností je veľa a primárne chcem rozvíjať nadobudnuté kontakty a pripraviť ďalšie projekty. Okrem toho chcem využiť možnosti, ktoré ponúka členstvo v Royal Society of Arts. No a v neposlednom rade budem pokračovať aj v mojich pedagogických i vedeckých aktivitách...*"

Projekt sociálnej práce v Kambodži úspešne nadviazal na zahraničné projekty Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU.

Bohumil Chmelík

Doc. Ondrej Botek medzi kambodžskými deťmi

Predstavila sa Tyrnavia erudita

Prorektor TU pre vedeckú a umeleckú činnosť Vladimír Rábik s publikáciou Tyrnavia erudita

Časť zo sedemčlenného autorského kolektívu pri prezentácii publikácie v Univerzitnej knižnici Trnavskej univerzity v Trnave

Vzdelaná Trnava alebo *Tyrnavia erudita* – tak sa volá publikácia, ktorá bola 6. februára predstavená príznačne práve v Univerzitnej knižnici Trnavskej univerzity, na mieste, kde je k vzdelanosti (nielen Trnavčanov) najľahšia cesta. Podujatie zorganizovali spolu s Univerzitnou knižnicou Katedra klasických jazykov Filozofickej fakulty TU a Mesto Trnava. Publikáciu prišli predstaviť piati zo siedmich autorov: Erika Juríková, Nicol Sipekiová, Jozef Kordoš z Katedry klasických jazykov FF TU a dve jej niekdajšie študentky Veronika Hlavatá a Lenka Fišerová. Po úvodných príhovoroch riaditeľky Univerzitnej knižnice Zuzany Martinkovičovej, dekana filozofickej fakulty Milana Katuninca a zástupcov mesta Pavla Tomašoviča a Dušana Vanča dostal slovo každý z autorov a predstavil knižné pasáže, na preklade a na komentári ktorých sa podieľal. Kniha podáva opisy osobností spojených s Trnavou, najmä však s jej univerzitou, spolu s krátkymi úryvkami z ich diel. Ako zaznelo z úst editorky diela Eriky Juríkovej, podkladom pre zostavenie publikácie boli články uverejňované v trnavských *Novinkách z radnice*, ktoré boli prepracované do knižnej podoby. Prezentáciu doplnila aj zaujímavá diskusia o starobylosti a význame historickej Trnavskej univerzity a o názve publikácie, ktorý sa dá interpretovať aj ako „Tyrna via“ – čiže ako tŕnitá cesta, ktorá k dosiahnutiu vzdelanosti neraz vedie. Univerzitná knižnica TU otvorila takto symbolicky sériu podujatí v jubilejnom 25. roku svojej existencie.

Stanislav Šišulák

Ľudské práva v Únii a vo svete

Na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave sa 4. decembra 2017 konala diskusia o ľudských právach v Európskej únii a vo svete. Stalo sa tak v súvislosti s udelením Ceny Andreja Sacharova za slobodu myslenia za rok 2017. V tomto roku cenu na základe rozhodnutia Európskeho parlamentu získala opozícia vo Venezuele a vyše šesťsto politických väzňov v tejto latinskoamerickej krajine.

So študentmi právnickej fakulty o Cene Andreja Sacharova diskutovala poslankyňa Európskeho parlamentu PhDr. Monika Beňová z Výboru EP pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci, ďalej JUDr. Peter Varga, PhD., z Právnickej fakulty TU a Branislav Tichý z občianskeho združenia Človek v ohrození. Podujatie uviedol vedúci kancelárie Európskeho parlamentu v SR Dionýz Hochel, ktorý aj otvoril výstavu Laureáti ceny Andreja Sacharova za slobodu myslenia. Celé podujatie moderoval Radovan Geist z EURACTIV.

Michaela Moravčíková

Expozícia Laureáti ceny Andreja Sacharova za slobodu myslenia

Spomienka na profesora Jozefa Prusáka

Dňa 7. marca 2018 nás opustil náš dlhoročný kolega, učiteľ a priateľ prof. JUDr. Jozef Prusák, CSc. Štúdium práva absolvoval v Bratislave na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v rokoch 1960 – 1965 a po skončení štúdia začal pôsobiť na fakulte ako pedagóg. Po obhájení dizertačnej práce sa v roku 1980 habilitoval za docenta v odbore teória štátu a práva. V roku 1991 bol vymenovaný za profesora vo vednom odbore teória štátu a práva. Vo svojom pedagogickom pôsobení prednášal a viedol cvičenia i konzultácie najmä v oblasti teórie štátu a práva.

Okrem domácej akademickej pôdy je profesor Prusák známou vedeckou a pedagogickou osobnosťou na právnických fakultách v Charlottesville (Spojené štáty americké), Pécsi, Jene, Halle, Ríme, Laussane, Varšave, Moskve, Kyjeve, Berlíne, Aténach, Ľubľane, Gröningene, Prahe, Brne a na ďalších inštitúciách. V roku 1990 inicioval konanie Lubyho právnických dní a o rok neskôr založenie Nadácie Štefana Lubyho, ktorá organizuje pravidelné Lubyho právnické dni. Spoločne s ďalšími pedagógmi sa profesor Prusák zaslúžil o založenie, resp. obnovenie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a angažoval sa ako odborný garant obnovenia štúdia na Právnickej fakulte TU v roku 1998. Do konca januára 2000 vykonával funkciu predsedu akademického senátu tejto fakulty. V rokoch 2000 – 2007 bol dekanom Právnickej fakulty TU v Trnave a následne v rokoch 2007 – 2011 bol znovu predsedom akademického senátu fakulty.

V osobe profesora Prusáka strácame nielen vynikajúceho právnika a vedca, ktorý svojimi dlhoročnými skúsenosťami a erudovanosťou v oblasti teórie práva bol príkladom pre mnohých kolegov a študentov na právnickej fakulte, ale strácame aj skutočného nositeľa stavovskej cti, a to v časoch, keď si na ňu môžu nárokovať len nemnohí. Strácame priateľa, múdreho, zásadového, spravodlivého, briskného, vtipného a láskavého človeka. Zbohom, pán profesor, budete nám veľmi chýbať! Česť jeho pamiatke!

Vedenie Právnickej fakulty TU v Trnave

Zomrel politológ Michal Horský

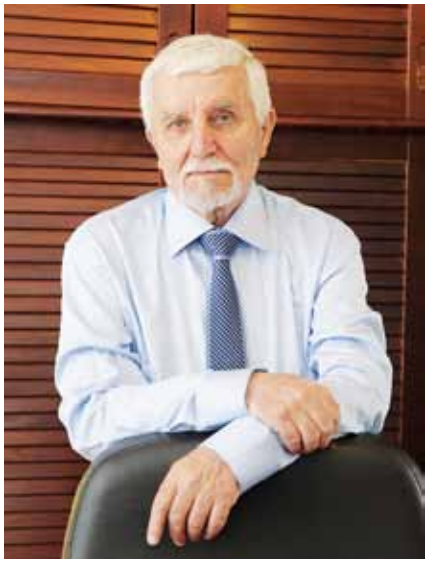

Dňa 18. marca 2018 zomrel politológ Michal Horský, prvý prodekan Fakulty humanistiky (dnešnej Filozofickej fakulty) Trnavskej univerzity a zakladateľ katedry politológie.

Michal Horský sa narodil 1. júla 1943 v Trnave. Vyštudoval filozofiu a históriu na Univerzite Komenského v Bratislave. Už ako študent v 60. rokoch 20. storočia publikoval a analyzoval politiku. Stal sa šéfredaktorom časopisu *Echo*, ktorý spoluvytvárali bratislavskí vysokoškoláci. Po vpáde sovietskych vojsk v roku 1968 do Československa normalizácia postihla aj M. Horského. Z verejného priestoru sa musel stiahnuť a pracoval v Slovenskom ústave pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody (dnešný Pamiatkový úrad SR). V novembri 1989 sa do verejného života vrátil, keď sa stal členom Koordinačného centra Verejnosti proti násiliu (VPN) a súčasťou redakcie *Verejnosť*. V rokoch 1990 až 1992 zastupoval Slovensko za VPN v Snemovni národov Federálneho zhromaždenia a bol členom ústavnoprávneho výboru. Zároveň sa začal angažovať aj v akademickom prostredí. Je jedným zo spoluzakladateľov Trnavskej univerzity a katedry politológie, kde pôsobil ako pedagóg a odborný garant do roku 2006. V rokoch 2008 a 2009 učil na Katedre politológie Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Od roku 2000 v tlačených a elektronických médiách pravidelne analyzoval a komentoval dianie na slovenskej politickej scéne ako politológ, pravidelne spolupracoval napr. s denníkom *Pravda* alebo televíziou TA3.

M. M.
Foto: internet

Príjemný Týždeň slovenských knižníc

V stredu 7. marca sme v študovni Univerzitnej knižnice TU privítali zahraničných študentov z Poľska, Česka, Španielska, Bulharska a Turecka. V neformálnom prostredí pri káve a koláčikoch nám porozprávali o svojej krajine, kultúre, spôsobe života a zaujímavostiach. V diskusii odpovedali na často kladené otázky, ako vnímajú Slovensko a aké sú ich pozitívne, ale aj negatívne skúsenosti z pobytu u nás. Podujatie moderovala Ing. Eva Filipová z oddelenia vonkajších vzťahov, ktorá predstavila program Erasmus a porozprávala študentom o štúdiu v zahraničí.

* * *

Čo potrebujete, aby ste zvládli filmový maratón? Pukance, nápoj a hlavne dobrý film, pri ktorom nezaspíte. Toto všetko sme ponúkli návštevníkom nášho ďalšieho podujatia, ktoré sa konalo 8. marca. Od 18.00 do 24.00 hod sme si pozreli hneď tri filmy rôznych žánrov. Prvým bola rozprávka *Vaiana*, na dobrú náladu naladila komédia *Ja, moje druhé ja a Irena* a nakoniec dostala priestor dráma podľa skutočnej udalosti pod názvom *V moci diabla*.
Aj počas tohtoročného Týždňa slovenských knižníc mohli návštevníci spojiť príjemné s užitočným.

Anna Chobotová

Nočný filmový maratón pri pukancoch

V univerzitnej knižnici sme privítali zahraničných študentov

Nové knihy v univerzitnej knižnici

Off season / Andrea Kalinová, Martin Zaiček, Petra Hlaváčková – 1. vydanie – Bratislava : Archimera, 2017 – 181 s. – ISBN 978-80-972341-3-3
OFF SEASON je kniha venovaná jednému monumentu modernej architektúry liečebného domu Machnáč v Trenčianskych Tepliciach. Príbeh tejto významnej funkcionalistickej pamiatky bol uplynulých šesť rokov cieľom aktivít umeleckej skupiny Opustená (re)kreácia, ktorá vytvorila množstvo site specific inštalácií a akcií ako poctu tejto stavbe. Tie sú ťažiskom obsahu a obrazovým sprievodom k odbornému textu knihy.

Digitální detox : zbavte se závislosti na mobilu a internetu / Orianna Fielding – 1. vydání – Brno : CPress, 2018 – 120 s. – ISBN 978-80-264-1804-7
Kedy ste naposledy išli na prechádzku bez chytrého zariadenia? Koľko času denne trávite pozeraním do podsvietených obrazoviek? Je mobil prvou vecou, po ktorej ráno siahnete? A necítite sa niekedy prevalcovaní pretlakom informácií, textových správ, mejlov a upozornení? Možno prišiel čas na digitálny detox. Na stránkach tejto knihy nájdete príklady, ako digitálne technológie negatívne ovplyvňujú náš každodenný život, ale aj rady a tipy, ako sa z ich vplyvu vymaniť, stať sa ich pánom a začať ich využívať vo svoj prospech.

Zabil som Giovanniho Falconeho : (spoveď Giovanniho Bruscu) / Saverio Lodato – 1. vydanie – Bratislava : Kalligram, 2009 – 175 s. – ISBN 978-80-8101-196-2
Životopisný príbeh najsmutnejšie presláveného väzňa Talianska – Giovanniho Bruscu, vyrozprávaný v prvej osobe. Zabijak zo sicílskeho mafiánskeho klanu z Corleone, ktorý vlastnoručne odpálil bombu pri krvavom atentáte na slávneho sudcu Falconeho.

Myslenie zvierat / Ivan Kňaze – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2016 – 118 s. – ISBN 978-80-8115-239-9
Dôverný znalec a fotograf prírody si v najnovšej knihe vzal na mušku otázku, ktorá ľudí zaujíma čoraz intenzívnejšie: Aké je myslenie zvierat? Pri hľadaní odpovede podáva mnoho strhujúcich príbehov zo svojho pozorovania zvierat vo voľnej prírode, dopĺňa ich autentickými farebnými fotografiami a svoje poznatky konfrontuje s najnovšími zisteniami zoologickej vedy.

Středověká univerzitní vzdělanost / Martin Nodl – 1. vydání – Praha : Filosofia, 2017 – 217 s. – ISBN 978-80-7007-506-7
Štúdie českých a poľských medievistov zaradené do monografie *Středověká univerzitní vzdělanost* reprezentujú moderné prístupy, ako skúmať neskorostredoveké univerzity. Autori sa v nich venujú tak osudom konkrétnych členov univerzít (Jeroným Pražský, Jan z Hradce), ako aj najrôznejším spôsobom univerzitnej výučby (kvestie, kázania, komentáre) vrátane predstáv o šírení poznania z jednej univerzity na druhú (Praha, Krakov, Lipsko) formou tzv. translatio studii.

Dominik Drdúl študentskou osobnosťou Slovenska

Trinásty ročník súťaže *Študentská osobnosť Slovenska* dňa 13. decembra 2017 spoznal svojich laureátov za akademický rok 2016/2017. Podujatie sa tradične organizuje s podporou Slovenskej rektorskej konferencie a pod odbornou garanciou Slovenskej akadémie vied. Odborná porota tento rok vyberala úspešných študentov a mladých vedcov z 90 nominácií v dvanástich kategóriách. Študentská osobnosť Slovenska je národná súťaž študentov 1., 2. a 3. stupňa vysokoškolského štúdia. Hlavným organizátorom projektu je Junior Chamber International – Slovakia.
Jednou z dvanástich kategórií, v rámci ktorých porota vyberala laureátov, bolo aj právo. Za oblasť práva sa laureátom za akademický rok 2016/2017 stal študent Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave Dominik Drdúl. Porota ocenila jeho odborné aktivity predovšetkým v oblasti ochrany práv telesne postihnutých a zvyšovanie informovanosti o danej problematike.

Ocenený Dominik Drdúl v popredí

K oceneniu mu srdečne blahoželáme!

Michaela Moravčíková

Cena prof. M. Kusého pre doc. M. Mitášovú

Spolok architektov Slovenska udelil Cenu prof. Martina Kusého za rok 2017 našej kolegyni z Katedry teórie a dejín umenia FF TU doc. Monike Mitášovej. Toto významné ocenenie získala za koncepčnú autorskú a editorskú prácu na príprave publikácií *Vladimír Dedeček. Stávanie sa architektom* (Bratislava 2017; spolu s Marianom Zervanom, Benjamínom Brádňanským, Vítom Haladom a Herthou Hurnaus) a *Vladimír Dedeček. Interpretácie architektonického diela* (SNG 2017), ako aj za dlhoročné vedecko-výskumné aktivity v oblasti teórie a dejín architektúry. Doc. Mitášová vystúpila aj v Českej televízii v relácii venovanej knihám – Třistatricettři, v ktorej kritik a redaktor Jan Lukeš spolu s výtvarníkom, režisérom a riaditeľom Studia Ypsilon Janom Schmidom hostí autorov nových publikácií. Doc. Mitášovej k úspechu srdečne blahoželáme.

Dotácia pre knižnicu

Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity získala aj v roku 2017 finančnú dotáciu z Fondu na podporu umenia vo výške 4 000 eur na projekt Budovanie knižničného fondu Univerzitnej knižnice Trnavskej univerzity. Z dotácie bolo do knižnice nakúpených 286 kníh z oblasti dejín, biológie, filozofie, literárnej vedy, práva, náboženstva, sociológie, politológie, matematiky, ošetrovateľstva, medicíny, pedagogiky a geografie. Knihy sú už k dispozícii pre všetkých čitateľov.

fond na podporu umenia

Prof. PaedDr. Silvia Pokrivčáková, PhD.

My angličtinári prežívame zaujímavé časy

Od roku 2017 vedie Katedru anglického jazyka a literatúry (KAJL) PdF TU prof. PaedDr. Silvia Pokrivčáková, PhD. Každý vedúci pracovník má svoje vízie, určuje priority pracoviska, kreuje kolektív a chce, aby sa v odbornej komunite stalo jeho pracovisko niečím osobitým.

Prof. PaedDr. Silvia Pokrivčáková, PhD.

Aké sú teda priority vašej katedry v najbližšom období? Ako by ste najstručnejšie charakterizovali KAJL?
Sme štandardná katedra pripravujúca učiteľov anglického jazyka a literatúry pre všetky typy škôl a všetky stupne vzdelávania. Vedecky sa zameriavame na rôzne aspekty aplikovanej lingvistiky a z profilu našich absolventov vyplýva zameranie na didaktiku anglického jazyka a literatúry. Našimi špecifikami sú témy ako CLIL, vyučovanie jazykov u žiakov so špeciálnymi potrebami a počítačmi podporovaná výučba jazykov.

Budeme ale potrebovať angličtinu aj o päť rokov? Myslím, že brexit trošku zamiešal karty...
S touto otázkou sa stretávame veľmi často. Jedno staré čínske príslovie hovorí, že ak chcete niekomu priať niečo zlé, zaželajte mu, aby žil v *zaujímavých časoch*. A my angličtinári prežívame momentálne naozaj *zaujímavé časy*, aj keď ich nevnímame nutne ako zlé.
Odchodom Veľkej Británie a Írska určite neutrpí celosvetový význam angličtiny. Je pochopiteľné, že niektorí európski politici okamžite chcú využiť priestor a vrátiť starý lesk svojim jazykom (napr. prezident Macron), ale to sú také naše domáce potýčky. Globálne bude angličtina naďalej jazykom číslo jeden a v tomto ohľade sa neočakávajú žiadne zmeny. Čo nás však zasiahne, bude strata alebo aspoň obmedzenie výskumných partnerstiev s britskými univerzitami, strata študentských a učiteľských mobilít. V komunite pretrváva strach, či Malta a Írska republika ako zostávajúce anglicky hovoriace krajiny dokážu „čeliť" záujmu ostatných dvadsiatich piatich krajín.

V súvislosti s Írskom som počula, že práve vaša katedra začala intenzívnejšiu spoluprácu s Veľvyslanectvom Írskej republiky v SR.
Nuž áno, pripravujeme si pôdu ☺... Ale vážne. Minulý týždeň sme na katedre usporiadali oslavy Dňa sv. Patricka, írskeho patróna, a naše pozvanie prijala veľvyslankyňa na Slovensku Hilda Ó Riain. Pani veľvyslankyňa bola skvelým hosťom, sama nám navrhla podporu a viaceré možnosti spolupráce. Som si istá, že jej ponuku v budúcnosti plne využijeme.

Okrem oslavy Dňa sv. Patrika sa však na vašej katedre dejú aj iné neformálne stretnutia, spomínam si na jedno predvianočné...
Aha... to bol realizovaný nápad pripraviť pre všetkých študentov i pedagógov bláznivú Ugly Sweater Christmas Party. Tak sa to deje vo viacerých anglicky hovoriacich krajinách: ľudia si spríjemňujú čakanie na Vianoce veselými večierkami, na ktoré má prísť každý oblečený v nejakom svetri s vianočným motívom. Heslo je jasné: čím škaredší, gýčovejší motív, tým lepšie. Teší ma, že sa do tejto aktivity zapojil aj dekanát, dokonca rektorát, a o to mi išlo: pospájať všetkých ľudí v neformálnej predvianočnej atmosfére...

Je ľahké byť učiteľom angličtiny na Slovensku?
A je ľahké byť na Slovensku učiteľom vo všeobecnosti? Vôbec nie. A u nás je to ešte trochu ťažšie, lebo učíme jazyk, ktorý nie je materinským jazykom, primerané jazykové prostredie si tak učiteľ musí vytvárať sám. Nie sme Škandinávia, no očakávania od nás sú neraz také vysoké, akoby sme v Škandinávii boli. Aj my na katedre sa snažíme učiteľom v praxi čo najviac pomáhať, aj keď našou najviditeľnejšou aktivitou je vzdelávanie budúcich učiteľov angličtiny. Radi by sme však naplnili našu ambíciu do-

Írska veľvyslankyňa Hilda Ó Riain na oslavách Dňa sv. Patricka (marec 2018)

Bláznivú Ugly Sweater Christmas Party prišli podporiť aj zástupcovia dekanátu pedagogickej fakulty i rektorátu Trnavskej univerzity

pracovať sa k tomu, čo my nazývame „komplexná starostlivosť" o učiteľa. Už teraz organizujeme workshopy, prednášky, atestačné vzdelávanie, rigorózne pokračovania, od septembra otvárame rozširujúce štúdium, kurzy kontinuálneho a celoživotného vzdelávania a podobne.

Opíšte nám vašich študentov. Sú študenti angličtiny niečím osobití? Majú špecifické požiadavky?

Mnohí (a nielen naši) študenti tak trochu dúfajú, že vyštudujú učiteľstvo angličtiny, ale nikdy nebudú učiť. Chcú byť prekladateľmi a tlmočníkmi. Samozrejme, my by sme boli radšej, ak by všetci išli učiť, lebo školy potrebujú dobrých jazykárov ako soľ. Ale je tiež pravda, že naši absolventi si môžu otvoriť živnosť aj ako prekladatelia a tlmočníci. S tým sa neoplatí bojovať. Legislatíva to umožňuje a je to každého slobodná voľba. Mrzí nás však, ak sa povedzme dobrý absolvent učiteľstva stáva zlým prekladateľom – to je skutočný problém. Absolvent angličtiny v učiteľskom zameraní nemá tie vedomosti a zručnosti, ktoré by mal dobrý prekladateľ mať. Preto od budúceho akademického roka budeme u nás otvárať aj kurz prekladateľstva pre učiteľov, kde sa oboznámia so zákulisím komerčného prekladateľstva, digitálnym prekladateľstvom a pod.

Na aké aktivity sa môžu študenti vašej katedry tešiť v najbližšom období?

Už teraz sa tešíme na osemdňovú literárno-kultúrnu exkurziu do Škótska, ktorú pre našich študentov organizujeme v septembri a októbri 2018. Úplnou novinkou je to, že od budúceho mesiaca budú naši študenti v rámci svojej pedagogickej praxe učiť angličtinu mladých futbalistov Spartaka Trnava. To bude opäť úplne nová skúsenosť a verím, že bude obohacujúca tak pre mladé futbalové hviezdy, ako aj pre našich študentov.

Za rozhovor ďakuje

Gabriela Magalová

Pre štúdium nemeckého jazyka

LÁGEROVÁ, Viera: **Deutschunterricht Kompakt – Lernprozesse in Theorie und Praxis.** Bratislava : Z-F Lingua, 2017

Cieľom skrípt je oboznámiť študentov vysokoškolského vzdelávania s teoretickými a praktickými základmi didaktických javov nemeckého jazyka s prihliadnutím aj na ich praktické použitie z hľadiska psycholingvistického a lingvodidaktického. Autorka skrípt zdôrazňuje najmä fakt, že učiteľ nemá byť iba vynikajúcim používateľom cieľového jazyka, ale musí ovládať aj metódy, prostredníctvom ktorých dokáže žiakov nielen zaujať, ale aj pomôcť im osvojiť si základné stratégie učenia sa jazyka.

LÁGEROVÁ, Viera: **Didaktische Vorschläge zur Arbeit mit Texten der Kinder und Jugendliteratur.** Bratislava : Z-F Lingua, 2017

Ovládanie cudzieho jazyka bez dotykov (aj keď sprostredkovaných) s cudzojazyčnou kultúrnou tradíciou nikdy nie je úplné. Tieto vysokoškolské skriptá prinášajú textový materiál, v ktorom je evidentná snaha o opätovné priblíženie literatúry pre deti a mládež vo vyučovaní nemeckého jazyka a literatúry. Vychádzame z poznatku, že vyučovanie nemeckého jazyka je obsahovo omnoho bohatšie, ak dokáže prepojiť jazykovú problematiku s prácou s literárnymi textami. Takéto hodiny sú tvorivé a plné originálnych nápadov, obohatia nielen študentov, ale aj samotných vyučujúcich. Publikácia rozpracúva vhodné metodické postupy pri práci s literárnymi textami v prostredí základných škôl a je určená vysokoškolským študentom – budúcim učiteľom nemeckého jazyka a literatúry. Vysokoškolské učebné texty sú zostavené v zmysle logickej štruktúry tak, aby pomohli budúcemu pedagógovi zorientovať sa nielen v potrebnej odbornej literárnovednej terminológii a v problematike literárnych žánrov, ale ponúkajú celú škálu didaktických postupov, ktoré vedú k zmysluplným analýzam detskej literatúry.

GODIŠ, Tomáš: **Grundriss der deutschen Orthographie.** Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2017

Autor je odborným asistentom na Katedre nemeckého jazyka a literatúry Pdf TU. Vo svojej práci sa venuje predovšetkým lingvistickej oblasti jazyka. Jeho učebnica nemeckej ortografie je určená predovšetkým študentom a aktívnym používateľom písomnej podoby nemeckého jazyka. Cieľom autora bolo jednoduchým spôsobom vysvetliť základné pravidlá nemeckého pravopisu a demonštrovať jednotlivé ortografické javy na početných príkladoch. Súčasťou učebnice sú aj praktické cvičenia, v ktorých si čitateľ môže získané vedomosti aj prakticky overiť.

Prof. PhDr. Jozef Šimončič, CSc.

Historik, archivár, pedagóg...

V Trnave je sotva niekto, kto by mal taký široký prehľad o minulých udalostiach a ich aktéroch či o historických dokumentoch, archiváliách a prameňoch, ako nimi disponuje prof. PhDr. Jozef Šimončič, CSc. Svoj celoživotný vedecko-odborný potenciál, erudíciu a talent venoval a venuje predovšetkým mestu Trnave, pričom z plodov jeho práce budú žiť všetky ďalšie generácie „trnavských" historikov.

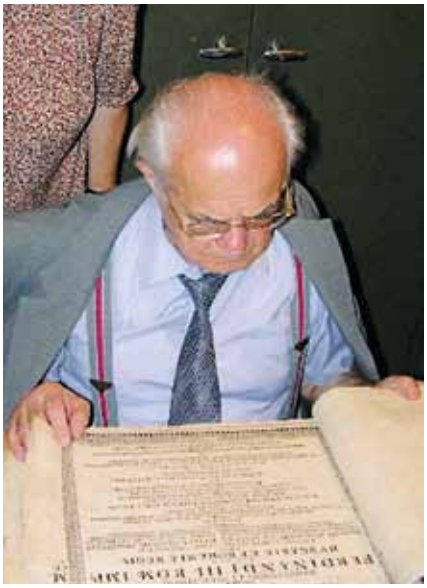

Ako vášnivý historik dejín Trnavy veľmi dobre postrehol, že po spoločenských a politických zmenách na prelome 80. a 90. rokov minulého storočia dostala Trnava veľkú šancu opätovne zažiariť na najvyšších spoločenských úrovniach a zvrátiť tak istý úpadok, v ktorom sa mesto nachádzalo od konca 18. a prvej tretiny 19. storočia, keď z mesta postupne odišli univerzita a potom aj ostrihomský arcibiskup. V týchto pohnutých rokoch sa – aj vďaka prof. Šimončičovi a jeho aktivitám – začala črtať a postupne kryštalizovať myšlienka na obnovenie univerzity v Trnave. Rok 2018 je významný nielen pre Trnavskú univerzitu, ktorá slávi práve prebiehajúci 25. akademický rok od svojho obnovenia, ale aj pre prof. Šimončiča, u ktorého si pripomenieme jeho 90. narodeniny.

Ako promótor počas udeľovania čestného doktorátu Antonovi Hajdukovi.

Pán profesor sa narodil 18. júna 1928 v Dechticiach, ale väčšiu časť svojho života prežil v Trnave, kde pracoval a vedecky tvoril ako archivár, historik a vysokoškolský pedagóg. Po úspešnom absolvovaní gymnázia roku 1948 začal študovať na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ale do jeho ďalšieho života negatívne zasiahli známe okolnosti 50. rokov minulého storočia, ktoré boli príčinou núteného prerušenia štúdií. Nasledovala vojenská služba v Komárne v pomocných technických práporoch (PTP) v rokoch 1950 – 1954. Po návrate z PTP prechodne pracoval v bratislavskej Stavoindustrii a dva mesiace pôsobil ako učiteľ na Základnej škole v Majcichove. Od 1. novembra 1954 začal pracovať v archíve mesta Trnavy ako mestský archivár. V rokoch 1954 – 1958 študoval popri zamestnaní na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave odbor história. Učiť nemohol, ale zastupoval na gymnaziálnych hodinách dejepisu a v akademickom roku 1979/1980 prednášal na Pedagogickej fakulte UK v Trnave metodológiu vlastivedy a regionalistiku. Na PdF UK i na Filozofickej fakulte UK viedol viacero diplomových prác a pomáhal študentom pri vypracovávaní prác v rámci študentskej vedeckej odbornej činnosti. Kvalifikácia stredoškolského pedagóga nemohla uspokojovať nadšeného vedeckého pracovníka. Roku 1971 obhájil doktorát z pomocných vied historických na FiF UK v Bratislave a začal externú ašpirantúru v Historickom ústave Slovenskej akadémie vied v Bratislave, ktorú ukončil v roku 1978 obhájením dizertačnej práce *Ohlasy Francúzskej revolúcie na Slovensku* a získal titul kandidáta historických vied (CSc.). Nielen obhajoba tejto práce vzbudila rozruch medzi slovenskou historickou obcou, ale aj jej knižné vydanie, ktoré získalo cenu vydavateľstva Slovenský spisovateľ a prejavilo o ňu záujem aj zahraničie. V archíve na pôde Trnavy Jozef Šimončič pracoval takmer 40 rokov.

V roku 1961 sa po územnej reorganizácii okresov stal riaditeľom Štátneho okresného archívu. Bohatstvo histórie, ktoré v sebe ukrývali archívne pramene z územia troch bývalých okresov (Trnava, Piešťany, Hlohovec), no najmä fond Magistrátu mesta Trnavy prof. Šimončič postupne odkrýval širokej verejnosti. Bolo to formou príspevkov do miestnych a regionálnych časopisov (z ktorých najznámejší bol mesačník *Kultúra a život Trnavy*), ale aj do iných slovenských, českých i poľských populárnych a odborných časopisov a zborníkov. Jeho práce sa čítajú jedným dychom, nielen pre ich zaujímavý obsah, ale aj pre jeho typický poetický štýl.

Popri zodpovednej práci riaditeľa prof. Šimončič aktívne pracoval vo Vedeckej archívnej rade MV SR, Heraldickej komisii MV SR, je autorom viac ako 60 návrhov erbov miest a obcí bývalého Trnavského okresu, je členom Slovenskej národopisnej spoločnosti pri SAV, Spoločnosti pre dejiny vied a techniky pri SAV, Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV – sekcie pre cirkevné dejiny, Spoločnosti slovenských archivárov a tiež členom Medzinárodnej napoleonskej spoločnosti so sídlom v Montreale.

V rokoch 1964 – 1996 bol tajomníkom pobočky Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV, v rámci ktorej viedol každoročné vlastivedné semi-

náre, na ktorých sa stretali prednášatelia i poslucháči z celého západného Slovenska i Moravy. Vlastivedné semináre sa stali tribúnou prezentácie mladých odborných pracovníkov archívu, ktorý si zásluhou prof. Šimončiča vydobyl štatút vedeckého ústavu.

Dôležité je pôsobenie prof. Šimončiča aj na medzinárodnej úrovni. V rokoch 1978 – 1989 bol členom Československo-poľskej misie a redakčnej rady, ktorá pripravovala niekoľkozväzkové dielo dokumentov československo-poľských vzťahov. V roku 1985 vyšiel synchrónne v Prahe i vo Varšave prvý zväzok *Dokumenty 1944 – 1948*. Po mnohé roky na stránkach *Slovenskej archivistiky* recenzoval poľský archivársky časopis *Archeion.* Od roku 1970 pôsobil ako člen redakčnej rady zborníka *Jižní Morava.* Veľmi živá bola jeho spolupráca s Ústavom slavistiky na Katolíckej univerzite Petra Pázmaňa v Pilišskej Čabe v Maďarsku, kde sa zúčastňoval aj na oponentúrach kvalifikačných prác.

Publikačný záber Jozefa Šimončiča je veľmi široký. Centrom jeho záujmu je Trnava a jej okolie a z tohto záberu publikoval veľké množstvo štúdií a odborných prác i popularizačných článkov. Skúma dejiny od najstarších čias, všíma si národnostné pomery v Trnave v 16. storočí, zaujal ho aj učenec Ján Sambucus a jeho postoj k Trnave, takmer 15 rokov sa venoval hľadaniu, skúmaniu pečatí miest a obcí Trnavského okresu, venoval sa trnavským cechom, vinohradníctvu, zdravotníctvu, všímal si históriu mnohých pamätných budov v meste, o čom svedčí celý rad štúdií z dejín mesta Trnavy a okolia, najmä z rodných Dechtíc. V roku 1988 hlavne jeho zásluhou ako zostavovateľa vyšla monografia *Dejiny Trnavy,* ktorých doplnené druhé vydanie sa dostalo k čitateľom roku 2010 v podobe I. zväzku do roku 1945. V roku 1998 viaceré jeho príspevky k histórii Trnavy a regiónu vyšli formou reprezentačnej monografie *Mojej Trnave*. V roku 2002 pripravil vydanie najdôležitejších dokumentov pôvodnej i obnovenej Trnavskej univerzity *Dokumenty Trnavskej univerzity 1635 – 1998*. Je aj autorom a spoluzostavovateľom projektu monografie *Dejiny Trnavskej univerzity 1635 – 1777, 1992 – 2010*, ktorý sa zrealizoval v jubilejnom roku 375. výročia založenia Trnavskej univerzity.

Rok 1989 znamenal prelomenie bariér vo výskume prameňov vo vatikánskych archívoch, kde prof. Šimončič preskúmal niektoré centrálne rehoľné archívy a ich pramene k dejinám Slovenska. V roku 1990 v Kanade vyšli *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku,* na ktorých príprave sa v značnej miere podieľal ako spoluautor.

V rokoch 1992 – 2007 pôsobil ako kmeňový pedagóg na Katedre histórie FF Trnavskej univerzity, kde prednášal pomocné vedy historické, novoveké slovenské dejiny, viedol semináre z novších slovenských dejín, prednášal dejiny Trnavy a Trnavskej univerzity, ako aj reformáciu a rekatolizáciu na Slovensku a istý čas prednášal na Teologickej fakulte TU metodológiu a monasteriológiu. Popri pedagogickej činnosti profesor Šimončič zorganizoval početné vedecké konferencie, z ktorých pod jeho redakciou vyšlo niekoľko zborníkov. Zo známejších treba spomenúť *Dejiny a kultúra rehoľných komunít na Slovensku* a *Trnavská univerzita 1635 – 1777*. Rovnako bol zostavovateľom prvých čísiel a neskôr pravidelným prispievateľom do zborníka Katedry histórie FF TU *Studia Historica Tyrnaviensia.*

Prof. Šimončič preberá z rúk rektora Mareka Šmida Zlatú medailu Trnavskej univerzity

Vedecká činnosť profesora Šimončiča sa prejavila aj v jeho kvalifikačnom postupe. V roku 1994 sa habilitoval na Filozofickej fakulte UK v Bratislave v odbore pomocné vedy historické a univerzitným profesorom sa stal v roku 1998. V rokoch 1998 – 2006 bol vedúcim Katedry histórie na FF TU. Je spolutvorcom myšlienky založenia Ústavu dejín Trnavskej univerzity, pričom v rokoch 2005 – 2008 pôsobil ako jeho prvý riaditeľ.

Prof. Šimončič sa aktívne zúčastnil na viacerých zahraničných konferenciách, kde prednášal svoje poznatky o slovenských jakobínoch a ohlasoch Francúzskej revolúcie na Slovensku, o barbarskej noci v ČSR, Gregorovi Rumerovi SJ, Trnavskej univerzite, Pavlovi Straussovi, o Alexandrovi Rudnayovi atď. Jeho zásluhou Filozofická fakulta TU nadviazala spoluprácu s univerzitami v Pilišskej Čabe, Lubline a Záhrebe.

Práca Jozefa Šimončiča bola ocenená niekoľkokrát a na rôznych úrovniach. Z tých najdôležitejších treba spomenúť, že je držiteľom Krížkovej medaily Za zásluhy o rozvoj slovenského archívnictva či medaily Za zásluhy o poľskú archivistiku. V roku 1998 bol odmenený Cenou mesta Trnavy, stal sa osobnosťou 20. storočia mesta Trnavy. Trnavská univerzita si ho uctila pamätnou medailou pri 10. výročí obnovenia Trnavskej univerzity. Prezident SR Ivan Gašparovič 1. januára 2007 pri príležitosti 14. výročia vzniku samostatnej SR udelil prof. Šimončičovi Pribinov kríž III. triedy za významné zásluhy v oblasti archívnictva a histórie.

Dňa 8. apríla 2015 si prof. Šimončič prevzal z rúk rektora Trnavskej univerzity Zlatú medailu Trnavskej univerzity v Trnave za svoju *„úspešnú vedeckú a výchovno-vzdelávaciu prácu, ktorou sa pričinil o zvýšenie vedeckého aj pedagogického kreditu Trnavskej univerzity v Trnave nielen v celoštátnom, ale aj v medzinárodnom kontexte.“*

Pán profesor – AD MULTOS ANNOS!

Marián Manák
Foto: Archív TU

Filozofická fakulta

Aktuálne duchovné dedičstvo P. A. Florenského

Pedagógovia Katedry etiky a morálnej filozofie Filozofickej fakulty TU prof. ThDr. Helena Hrehová, PhD., a PhDr. Peter Rusnák, PhD., prednášali na pozvanie na medzinárodnej vedeckej konferencii *Duchovné dedičstvo otca Pavla Florenského a jeho aktuálnosť*, ktorú v dňoch 7. – 8. decembra 2017 pripravili Katedra systematickej teológie a Katedra filozofie a regionalistiky GTF Prešovskej univerzity v Prešove pri príležitosti 80. výročia násilnej smrti ruského fyzika, matematika, filozofa, teológa a pravoslávneho kňaza Pavla Alexandroviča Florenského (1882 – 1937). Domáci aj zahraniční hostia z univerzít v Ríme a v Sankt-Peterburgu sa vo svojich prednáškach venovali otázkam kritickej reflexie diela tejto významnej osobnosti, jeho osudu disidenta a nepriateľa sovietskeho režimu, okolnostiam jeho násilnej smrti, otázkam evanjelizácie, ale predovšetkým téme hľadania pravdy, ktorá otvára cestu k duchovnej slobode. Konferencia bola súčasťou vedeckého projektu, ktorý podporila Kongregácia pre východné cirkvi.

Peter Rusnák

Ukrajina po rozpade sovietskeho impéria

Koncom zimného semestra (14. 12. 2017) prednášal študentom filozofickej fakulty doc. Yevheniy Haydanka, PhD., z Katedry politických vied a verejnej správy Užhorodskej štátnej univerzity. Jeho výskumný pobyt na Katedre politológie FF TU sa v zmysle cezhraničnej regionálnej spolupráce koncentroval na analýzu optimalizácie a decentralizácie verejnej správy podľa skúseností Trnavského VÚC. Vo svojej prednáške *Political developments and current political situation in contemporary Ukraine* sa zameral na priblíženie základných etáp vo vývoji politického režimu tohto nášho východného suseda po rozpade Sovietskeho zväzu a osamostatnení sa Ukrajiny v roku 1991.

Prednáša doc. Yevheniy Haydanka, PhD.

Zdôraznil nielen význam ústavy a spôsob jej úpravy na Ukrajine v súvislosti s fungovaním politických inštitúcií, ale aj charakter rozhodnutí politických elít a vplyv externých, zahraničných aktérov na transformačný proces demokratizácie a konsolidácie demokratických inštitúcií. Predstavil základné aspekty spájajúce sa s výkonom moci jednotlivých prezidentov štátu ako najvýznamnejších politických činiteľov so širokými kompetenciami. Na základe charakterizácie najväčších káuz, ktoré sa spájajú s výkonom jednotlivých ukrajinských hláv štátu – od L. Kučmu cez V. Juščenka, V. Janukoviča až po P. Porošenka, priblížil, ako podnikateľské štruktúry tzv. oligarchov, ktoré vznikli v procese ekonomickej transformácie, dodnes vplývajú na výkon moci celoštátnych a regionálnych inštitúcií a fungovanie straníckeho systému v krajine. V kontexte analýzy vývoja od tzv. oranžovej revolúcie v roku 2004 a víťazstva proeurópsky orientovaného V. Juščenka priblížil vnútrospoločenské pnutie medzi proeurópsky a prorusky orientovanou časťou krajiny, ktoré viedlo k „euromajdanu“ a následným udalostiam na Kryme a k ozbrojenému konfliktu v regiónoch Donecka a Luhanska.

Študenti našej univerzity sa tak mohli komplexne oboznámiť s významom najmä politických elít a funkčných politických strán Ukrajiny formovaných zdola pri zavádzaní demokratických inštitúcií, ako aj politických dosahov netransparentnej privatizácie štátneho majetku pri zachovaní silného politického centra bez širšej možnosti občianskej kontroly.

Marcel Martinkovič

Filozofická Hereditas po štvrtý raz

V dňoch 9. a 10. marca sa na pôde našej filozofickej fakulty uskutočnil štvrtý ročník medzinárodnej študentskej filozofickej konferencie Hereditas, ktorú každoročne organizujú študenti katedry filozofie a ktorá poskytuje možnosť reprezentovať svoju univerzitu a vyskúšať si prezentáciu svojej práce a výsledkov doterajšieho výskumu pred širším publikom.
Konferencia pozostávala z niekoľkých prednáškových blokov, ktoré sa tematicky zameriavali na jednotlivé oblasti filozofického skúmania. Predstavili sa na nej študenti zo Slovenska, ale i z Čiech, okrem iných tu mali zastúpenie Karlova univerzita v Prahe, Masarykova univerzita v Brne, Ostravská univerzita či Univerzita Palackého v Olomouci. Zo Slovenska sa prezentovali študenti bratislavskej Univerzity Komenského, Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach i Katolíckej univerzity v Ružomberku. Svojimi príspevkami obohatili konferenciu i študenti domácej univerzity. Súčasťou programu boli bohaté diskusie, v rámci ktorých mohol každý z reprezentujúcich reagovať na otázky svojich kolegov týkajúce sa nastoleného problému. Program už tradične doplnil spoločný obed a záverečný večierok pre účastníkov.

Účastníčky konferencie Hereditas

Miroslava Trogová

Jubileum katedry klasickej archeológie

Podujatie, ktorým si Katedra klasickej archeológie FF TU pripomenula významné výročie svojho založenia, sa konala za účasti učiteľov, študentov, absolventov i pozvaných hostí 12. decembra 2017 na pôde Trnavskej univerzity. Slávnostný príhovor predniesol prof. PhDr. M. Katuninec, PhD., dekan FF TU, ktorý zároveň ocenil dlhoročnú pedagogickú a vedeckú prácu významných pracovníkov katedry prof. PhDr. M. Novotnej, DrSc., a prof. Dr. W. Jobsta ďakovnými listami.
Dôležité medzníky vo vývoji katedry pripomenula vo svojom vystúpení prof. Novotná, zakladateľka pracoviska a odboru klasická archeológia na Slovensku. Stručným dejinám katedry a udalostiam v roku 2017 venoval svoju prezentáciu doc. Dr. phil. E. Hrnčiarik, kým perspektívy odboru spočívajúce v rozvoji archeológie pod vodou priblížila Mgr. M. Daňová, PhD. Odborný program pokračoval príspevkom Ing. arch. M. Horáka o úspešnej spolupráci mesta Trnavy a katedry klasickej archeológie v oblasti výskumu, ochrany a prezentácie archeologických pamiatok v historickom centre Trnavy.
Účastníkom sa prihovorili aj absolventi katedry, ktorí hovorili o svojich skúsenostiach zo štúdia, ako aj o následnom uplatnení sa v praxi (A. Bajanová, SNM – Archeologické múzeum, Bratislava; K. Tökölyová, Kulturfabrik Hainburg, Museum Carnuntinum, Rakúsko; Z. Poláková, Archeologický ústav SAV, Nitra; V. Dubcová, Universität Wien; M. Bernát, Osram, Nové Zámky). Značný priestor na prezentáciu svojich domácich i zahraničných odborných aktivít dostali aj aktuálni študenti katedry (A. Číková, D. Ferenčíková, K. Blažej, D. Šálka, T. Macko, M. Valigová, D. Svihalek, M. Barbuščák a L. Duranka). Bohatý program konferencie zavŕšilo príjemné spoločenské stretnutie v univerzitnej jedálni.

Klára Kuzmová

Pozvánka na Forum Tyrnaviense

Katedra klasickej archeológie FF TU pripravila pre študentov a záujemcov cyklus prednášok *Forum Tyrnaviense*. Počas letného aj zimného semestra privíta odborníkov z profesií blízkych klasickej archeológii, ktorí sprostredkujú svoje skúsenosti i vedomosti. Na prvej z prednášok Ing. Jana Minaroviech predstavila aktuálnu problematiku rekonštrukcie stavieb z doby rímskej na Slovensku. Ako príklad prezentovala ukážky zo systematických aj záchranných výskumov na Bratislavskom hrade, ich výsledky aj spôsob prezentácie pre verejnosť. Téma spojená s toľko diskutovanou výstavbou garáží pod Bratislavským hradom priniesla aj zaujímavú diskusiu s účastníkmi podujatia.
V apríli sa študenti i ďalší záujemcovia môžu tešiť na prednášku PhDr. I. Bazovského, PhD., zo SNM Bratislava (*Rusovce – Gerulata vo svetle najnovších výskumov* – 12. 4.) a doc. PhDr. Vladimíra Salača, CSc., z Archeologického ústavu AV ČR v Prahe (*Rýchlosť dopravy a vnímanie priestoru v praveku a staroveku* – 26. 4.). Tieto aktivity sú podporené OZ Pro Archaeologia Classica, Slovenskou archeologickou spoločnosťou pri SAV a programom Strategie AV21 Akademie věd České republiky.

Miroslava Daňová

Pedagogická fakulta

Popoludnie s Danielom Hevierom

V pondelok 26. februára študentov Pedagogickej fakulty TU poctil svojou prítomnosťou slovenský spisovateľ Daniel Hevier. Študenti sa tak v čase klasickej prednášky zúčastnili na prednáške ,,nepedagóga", spisovateľa. Vzhľadom na atmosféru v prednáškovej miestnosti a spôsob prezentácie by však bolo vhodnejšie hovoriť skôr o priateľskom rozhovore, než o prednáške. Daniel Hevier zavítal k budúcim pedagógom ako ,,žiačiteľ" či ,,učižiak", ako sa sám nazval. Ako učiteľ bez pedagogického vzdelania, ktorý sa od svojich žiakov či študentov učí učiť tým, že ich sám učí. Ide o akési nadobúdanie skúseností priamou vyučovacou činnosťou.

D. Hevier momentálne pracuje na súkromnom projekte *Daniel Hevier učí slovenčinu*, v rámci ktorého navštevuje rozličné základné i stredné školy. Počas hodín, ktoré spisovateľ odučí v rozličných školách všetkých krajov Slovenska, používa názorné metódy plné humoru a obraznosti jemu vlastnej. Uvedomujúc si, že bežný učiteľ nevládze takýmto spôsobom vyučovať každý deň, prichádza do škôl ,,oživiť" vyučovací proces, a to jednak vlastnou prítomnosťou a jednak neštandardnými metódami a postupmi. Poukazuje na odľahčenie a nenásilnosť v prezentácii zložitých učebných tém. Učí žiakov, učiteľov, ale aj seba, akým spôsobom uchopiť dnešné jazykovo-literárne vzdelávanie. Učiteľom ponúka námety na vyučovanie, ale aj pohľad na žiaka z perspektívy vlastného dozrievania. Žiak je vo vzdelávaní v tej istej pozícii, v akej bol jeho učiteľ pred niekoľkými rokmi. D. Hevier preto odporúča, aby pedagógovia intenzívnejšie vnímali prežívanie a záujmy svojich žiakov a konfrontovali ich s vlastnými zážitkami zo školských lavíc. Mali by tiež vziať do úvahy aj to, že nemôžu naučiť všetkých všetko, pretože každý z nás je

Daniel Hevier ako „žiačiteľ" či ,,učižiak"

indivíduum, originál, s vlastnými záujmami, predispozíciami a možnosťami. S týmito, ale aj inými zaujímavými postrehmi sa podelil aj s budúcimi učiteľmi našej fakulty. Sám spisovateľ sa nehodnotí ako učiteľ, uvedomuje si neľahkú pozíciu súčasných pedagógov a svoje pôsobenie v základných školách (a tiež na našej fakulte) chápal ako možnosť motivovať študentov k tvorivej práci.

Študenti strávili so spisovateľom takmer dve hodiny, počas ktorých sa D. Hevier humorne zmieňoval o svojej ceste ,,žiačiteľa", o motivácii učiť deti a svojom zanietení pre učiteľské povolanie. Vyzdvihol nenahraditeľnú úlohu pedagóga, jeho osobnosť v edukácii a potrebu pozitívneho naladenia. Študentov motivoval k vykonávaniu učiteľského povolania nielen vymenúvaním pozitívnych stránok tejto profesie, ale aj uvádzaním príkladov z vlastného života. Takýmto spôsobom odhaľoval študentom svoju osobnosť nielen ako osobnosť uznávaného spisovateľa, ale aj ako pedagóga-laika, otca rodiny či priateľa. Nechával sa vnímať ako človek s každodennými starosťami i radosťami, čo študenti napokon veľmi ocenili.

Svoje postrehy nasmeroval i na akútne problémy v oblasti výučby literatúry a jazyka – na deficit poznania kníh samotnými žiakmi či na samotné čítanie. V čítaní vidí (tak ako my) mnohé pozitíva, spomedzi mnohých vyzdvihol najmä fakt, že čítanie je základom pri osvojovaní si pravopisných javov, štylizácie či daktorých encyklopedických vedomostí. Ak dieťa číta, nie je možné, aby v texte urobilo hrúbku. ,,Nemohol som v texte napísať hrúbku," vysvetľuje Daniel Hevier, „lebo by ma ruka nepustila. To, čo som mal v očiach, to som mal aj v ruke." Práve čítanie – ako sám podotkol – z neho urobilo spisovateľa, čítanie mu uľahčilo aj štúdium slovenského jazyka.

Vo svojom rozprávaní sa spisovateľ často vracal do študentských čias, spomínal na chvíle, keď už ako stredoškolák a neskôr ako vysokoškolský študent potajme pod lavicou čítal knihy, najmä poéziu. Atmosféra zakázaného (neprípustnosť čítať knihu pod lavicou počas prednášky či seminára) motivovala aj jeho spolužiakov, aby počas prednášok ,,nakúkali" do básní, ktoré spisovateľ s obľubou čítal a ktoré im neskôr požičiaval. Zmienil sa aj o tom, že mu jeho spolužiaci spätne vyjadrili vďaku, pretože ich týmto spôsobom počas štúdia naučil skutočne čítať poéziu.

D. Hevier sa vyjadril aj k nelichotivému stavu súčasného školstva, ktoré považuje (rovnako ako mnohí iní) za zastarané a pre súčasné podmienky už nevyhovujúce. Na margo problematiky poznamenal, že nevyučujeme pre budúcnosť, ale učíme to, čo už včera bolo minulosťou. Vyučovanie potrebuje podľa jeho slov zmenu, treba doň zaviesť prirodzenosť a posilniť túžbu detí učiť sa. Jednoduchými príkladmi dokumentoval spôsoby, akými možno postupné zmeny dosiahnuť.

Študentov zaujali i konkrétne námety na vyučovanie literatúry. Hevier hovoril o pozitívnych reakciách žiakov počas vyučovania v istej základnej škole, kde sa podujal vysvetľovať

Študenti strávili so spisovateľom takmer dve hodiny

Daniel Hevier s iniciátorkou stretnutia PaedDr. Máriou Belákovou, PhD.

obdobie štúrovcov: samotných dejateľov prezentoval ako futbalovú jedenástku hrajúcu na ihrisku, pričom každého z predstaviteľov postavil do pozície futbalového hráča. V útoku hrali Janko Kráľ a Janko Francisci Rimavský, pretože ich vlastnosti zodpovedali práve tejto pozícii. Podobných príkladov uviedol autor ešte niekoľko a všetky boli odmenené neštylizovaným aplauzom.

V poslednej fáze prezentácie odpovedal spisovateľ na otázky študentov, ktoré sa týkali jeho samého ako spisovateľa, ale aj jeho vzťahu k vyučovaniu, názorov na súčasné metódy vo vyučovaní slovenského jazyka a pod. Celé stretnutie sa nieslo v príjemnom a pokojnom duchu.

Danielovi Hevierovi ďakujeme za spestrenie vysokoškolského vyučovania a za zaujímavé námety do budúcej praxe našich študentov.

Mária Beláková

Nové technológie ovplyvnili aj aspekt čítanosti

POKRIVČÁKOVÁ, Silvia – VITÉZOVÁ, Eva – MAGALOVÁ, Gabriela – JAVORČÍKOVÁ, Jana: ***Teaching Literature for the 21st Century / Vyučovanie literatúry pre 21. storočie.*** SlovakEdu Nitra, 2017 (online verzia i tlačená verzia)

Monografia vychádza ako jeden z výstupov v rámci KEGA projektu prof. PaedDr. Silvie Pokrivčákovej, PhD. (KEGA 055UKF-4/2016). Štvorica autoriek si všíma stav literárneho vzdelávania v 21. storočí, ktoré prechádza istými špecifickými javmi. Rastúci vplyv nových technológií zasiahol i samotnú literatúru a v podstatnej miere ovplyvnil aj aspekt čítanosti. V súvislosti s literárnym vzdelávaním si S. Pokrivčáková vo svojej kapitole všíma prechod z čítania a diskusie o tradičných (tlačených, lineárnych) literárnych dielach na prácu s digitálnou literatúrou pre deti mládež, ktorá vnáša do procesov literárnej komunikácie nové impulzy ako hypertextualitu, interaktivitu a čitateľskú digitálnu tvorivosť. Kapitola sa rovnako venuje možnostiam využitia rôznych digitálnych nástrojov v individualizovanej práci s literárnymi textami. Takýto prístup, tvrdí autorka, nielenže priťahuje záujem študentov

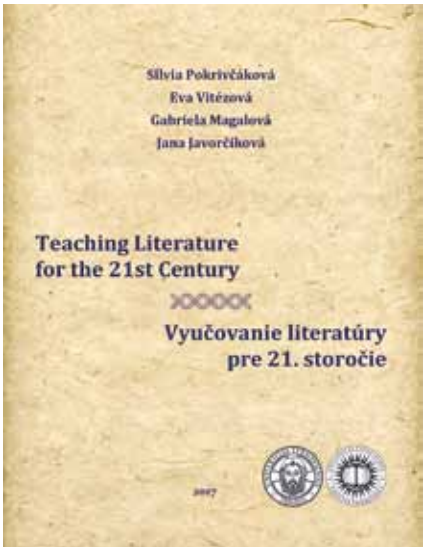

o literatúru, ale tiež zvyšuje ich kognitívne zručnosti. V ďalšej kapitole napísanej v slovenčine sa autorka Eva Vitézová zaoberá problémom súčasnosti a analyzuje príčiny straty záujmu o čítanie či neschopnosť žiakov interpretovať (pochopiť) čítané texty. Autorka zastáva názor aplikácie tradičnejšej práce s literárnymi textami, čo dokumentuje aj vo svojej druhej kapitole, viažucej sa konkrétnejšie na žáner povesti. V kontexte literárneho vzdelávania vidí povesť ako vhodný pedagogický „nástroj“, ktorý otvára okrem iného i možnosť výchovy žiakov k národným a ľudským hodnotám. Aj ďalšia kapitola Gabriely Magalovej sa – okrem iného – dotýka mravných a ľudských hodnôt obsiahnutých v žánri meditatívnej rozprávky. O meditatívnej rozprávke uvažuje ako o subžánri autorskej rozprávky, ktorá má silu otvoriť málo poznaný priestor „sacrum“ mnohým vekovým kategóriám. Autorkin výskum realizovaný na Slovensku ukázal, že tieto texty boli komunikatívne prístupné aj deťom predškolského veku, pretože meditatívna rozprávka je schopná otvárať viacero rovín textového významu: v závislosti od ontologických možností čitateľa sa tak predostiera hneď niekoľko možných rovín „čítania“ textu. Kapitola Jany Javorčíkovej (napísaná v anglickom jazyku) sa zasa zaoberá didaktickými aspektmi literárneho vzdelávania, a to z perspektívy rozvoja vyšších čitateľských zručností pri práci s cudzojazyčnými textami. Z prieskumu psychologickej koncepcie motivácie (realizovaného prostredníctvom dotazníka) akcentuje potrebu silnejšej motivácie. Navrhuje sériu metód na posilnenie záujmu študentov o čítanie, ktorý by následne viedol k zlepšeniu ich čitateľských zručností.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Dlhodobá pomoc kenským zdravotníkom

Pilotný projekt na pobreží Kene bol spustený už v roku 2015, keď sa zmapovali vedomosti miestnych zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie šírenia infekčných ochorení v komunite a analýzy epidemiologickej situácie. Na tieto výsledky a zistenia nadviazal vzdelávací tréning lekárov, sestier a komunitných pracovníkov spolu so zavedením efektívneho hlásneho nástroja – tabletu na monitorovanie situácie výskytu infekčných ochorení v geografickom kraji Matuga.

V súčasnosti za finančnej podpory SlovakAid bol spustený projekt, ktorého cieľom je znížiť chorobnosť a úmrtnosť kenskej populácie v dôsledku infekčných ochorení. V prvej fáze projektu prešli intenzívnym vzdelávacím kurzom zdravotnícki a komunitní pracovníci v ďalšom geografickom kraji – Msambweni. Sedemdesiat komunitných pracovníkov si prostredníctvom prednášok, domácich úloh, skupinových zadaní, zostavovaním pracovného plánu a prácou v teréne osvojilo poznatky a zručnosti v prevencii šírenia infekčných ochorení, a to dodržiavaním osobnej hygieny, sanitácie, bezpečnosti potravín, nakladaním s odpadmi a aktívnou účasťou na očkovacích kampaniach, ale aj výživové poradenstvo pre matky a deti a komunikačné zručnosti. Z každého zdravotníckeho strediska bol vytrénovaný jeden zdravotník na nepretržitý dohľad nad výskytom infekčných ochorení, rozoznanie stavu epidémie a vykonanie preventívnych a represívnych opatrení v mieste ohniska nákazy. Na analýzu aktuálnej epidemiologickej situácie a jej hlásenie regionálnemu ministerstvu zdravotníctva boli do všetkých centier kraja zavedené tablety.

„Veríme, že takto navrhnutá stratégia povedie k reálnemu zníženiu počtu chorých osôb a v prípade epidémie budú miestni zdravotníci včasne a efektívne realizovať postupy na zamedzenie ďalšieho šírenia ochorenia v komunite. Napríklad v roku 2016 boli zachytené prvé prípady osýpok u školopovinných detí. Vytrénovaný komunitný pracovník rozpoznal príznaky ochorení u niekoľkých pacientov v odľahlých vidieckych oblastiach a následne sa vykonali preventívne opatrenia: zabránilo sa kontaktu s chorými jedincami, vykonala sa kontrola očkovania a deti do prvého roku života a staršie neočkované deti boli urýchlene zaočkované. Okolité zdravotnícke strediská boli včasne informované a pripravené na rovnakú možnú situáciu," uviedla Mgr. Denisa Jakubcová, PhD., a PhDr. Zuzana Kráľová, PhD.

D. J.

Komunitní pracovníci dostali na monitorovanie situácie výskytu infekčných ochorení tablety

Vzdelávací tréning lekárov, sestier a komunitných pracovníkov

Týždeň fakulty s poradňou zdravia

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce každoročne usporadúva *Týždeň fakulty*, ktorý sa tentoraz konal v dňoch 19. – 23. marca 2018. Vo štvrtok 22. marca katedry verejného zdravotníctva a laboratórnych vyšetrovacích metód v zdravotníctve organizovali Poradňu zdravia, na ktorej sa mohli zúčastniť nielen študenti

Trnavskej univerzity, ale aj široká verejnosť. Návštevníci mali možnosť absolvovať priamo na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce TU, na jednotlivých stanovištiach, bezplatné vyšetrenia zdravotných parametrov. Pomocou diagnostickej váhy sa zisťovali hodnoty telesného tuku, vody v tele, kostí a BMI. Špeciálnym prístrojom Reflotron Plus si návštevníci mali možnosť overiť hodnoty glukózy, cholesterolu a triglyceridov v krvi. Taktiež im boli ponúknuté merania krvného tlaku, spirometrie, stresovej záťaže a možnosť vyskúšať si správnu techniku dezinfekcie rúk. Po každom vyšetrení absolvovali odborné poradenstvo, kde im odborníci vysvetlili jednotlivé namerané hodnoty. Celkovo sa na akcii zúčastnilo 98 účastníkov.

Návštevníci mohli absolvovať bezplatné vyšetrenia zdravotných parametrov

Juliana Melichová, Janka Prnová

Centrum podpory zdravého pohybu a prevencie obezity

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce TU v Trnave získala 1. septembra 2017 od spoločnosti ComPlus, s. r. o, do prenájmu priestory v areáli Fakultnej nemocnice Trnava. Priestory dostali názov Pavilón klinických a laboratórnych disciplín a nachádzajú sa na dvoch podlažiach. Na prízemí je prednášková miestnosť a tri učebne ošetrovateľských techník, Centrum podpory zdravého pohybu a prevencie obezity, Centrum mikrobiológie, nemocničnej hygieny a prevencie infekcií a v suteréne je mikroskopické laboratórium. Centrum podpory zdravého pohybu a prevencie obezity pôsobí ako poradňa a laboratórium.

Náplňou poradne sú analýza stravovacích zvyklostí, detekcia hlavných stravovacích problémov a zostavenie jedálnička, ktoré sa realizujú prostredníctvom prístrojového vybavenia (analyzátor telesného tuku, osobná váha a nutričný software Planeat). Laboratórium sa sústreďuje predovšetkým na diagnostiku pohybového aparátu, vyšetrenie posturálneho stereotypu, zostavenie regeneračného plánu, na čo slúži aj zodpovedajúce materiálno-technické vybavenie. Nechýba analyzátor telesného tuku, osobná váha, Tanita BC 601, OMRON HN 289-EB, Gas Pressure Sensor, Sound Level Sensor, Polar FT 60, Polar A300 biely, Polar A300 čierny, Elektromyograf, EKG Sensor, LabQuest 2, Respiration Monitor Belt, Gas Pressure Sensor, Sound Level Sensor, Reflotron, Accutrend ® Plus 4v1 (glukóza, cholesterol, triglyceridy, laktáty).

Centrum podpory zdravého pohybu a prevencie obezity slúži na výučbu a realizáciu výskumu pri diplomových a dizertačných prácach. Ďalšie možnosti jeho využitia sú aj v starostlivosti o zamestnancov s navrhnutím prevencie poškodenia zdravia a v spolupráci s organizáciami zaoberajúcimi sa príbuznou problematikou.

Margaréta Kačmariková, Michal Rafajdus

Nová charta zdravotníckych pracovníkov

Charta zdravotníckych pracovníkov vyšla po prvýkrát v roku 1994. Po vydaní encykliky Jána Pavla II. *Evanjelium života* v roku 1995 sa pripravilo nové aktualizované vydanie charty. Rýchly rozvoj všetkých oblastí ľudského poznania, teda aj medicíny, biomedicínskeho výskumu a jeho aplikácie na chorého človeka vyžiadali si zaujať stanovisko k medicínskym diagnostickým a terapeutickým postupom. *Nová charta zdravotníckych pracovníkov*, ktorú pripravila Pápežská rada pre zdravotníckych pracovníkov, okrem pokroku lekárskych vied a ich možných dôsledkov na ľudský život uvádza lekársko-právne a etické otázky, ktoré ovplyvňujú povolania v zdravotníctve, ako aj otázky spravodlivosti, rešpektu k právam pacientov a rastúcej citlivosti pacientov voči princípom solidarity a subsidiarity v dostupnosti liekov a technológií. Nová charta zohľadňuje rozširovanie osôb, ktoré sú zapojené do zdravotníckej starostlivosti, a stáva sa pre všetkých aktuálnou. V súčasnosti popri lekároch, sestrách a ošetrovateľkách v rezorte zdravotníckych služieb pôsobia biológovia, farmaceuti, laboratórni odborníci, verejní zdravotníci, sociálni pracovníci, zákonodarcovia, právnici, duchovná služba, ďalší pracovníci súkromného a verejného sektora i laickí dobrovoľníci.

Nová charta je orientovaná na tri základné oblasti ľudského života: plodiť, žiť, zomrieť. *Nová charta zdravotníckych pracovníkov* (Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2017) na 150 stranách ponúka orientačné línie pre riešenie etických problémov, ktorým treba v oblasti zdravotníctva čeliť.

Bohumil Chmelík

Teologická fakulta

Študentská efektívna prax v Rodinkove

V čase víkendu od 16. do 18. februára 2018 Teologická fakulta TU organizovala študentskú efektívnu prax pre rodiny s deťmi s Downovým syndrómom v Rodinkove v Belušských Slatinách. Stretli sa tu štyri rodiny – rodiny túžiace po láske, rozhovore a smiechu. Cieľom pobytu bolo poskytnúť týmto rodinám atmosféru spokojnosti a šťastia, vzájomného zblíženia, pochopenia, ako aj pocit, že sú ľudia, ktorí sa im dokážu žičlivo venovať. Zároveň si študenti teologickej fakulty mali možnosť vyskúšať naštudovanú teóriu sociálnej práce v praxi, ktorá spočívala v starostlivosti o deti s mentálnym postihnutím.

Program pozostával z odborných prednášok určených pre rodičov a niekoľkých aktivít, ktoré si pripravili študenti SPR pre deti so zameraním na rodinu, náuku o rodine a katolícku teológiu. Okrem našich študentov sa na spoločnom víkende zúčastnili aj absolventi Teologickej fakulty TU, ktorí slúžili ako dobrovoľníci v kuchyni alebo mali na starosti fotografovanie.

Jedna z odborných prednášok pre rodičov hovorila o vedomej a nevedomej manipulácii a viedli ju psychológovia M. Nemčíková a M. Šarkan. V rámci programu pre rodičov bola pripravená aj focusová skupina, pričom rozhovory lektorov s rodičmi o ich prežívaní viedli M. Šmidová a M. Šarkan. V nedeľu sa rodičia zasa zúčastnili na prednáške o prežívaní vzťahov medzi manželmi, ktorú viedla lektorka R. Jamborová.

Súbežne s programom pre rodičov prebiehali aktivity študentov, ktorí sa venovali deťom. Spoločne strávený čas využili na prechádzky, sánkovanie, guľovanie, stavanie snehuliaka a iné pohybové aktivity. Pozitívny ohlas u detí mala arteterapia v podobe zdobenia sviečok, ktorú mala na starosti sestra Margita, náš hosť. Každá rodina si odniesla vlastnú ozdobenú sviečku ako pamiatku na spoločne strávený čas. Víkend nám spestril aj spoločný program, ktorý bol plný zábavy, spevu, tanca a ukazovačiek, študenti nacvičili s deťmi divadelné predstavenie a nechýbal ani večerný film.

Počas týchto troch dní sa konali pravidelné stretnutia lektorov so študentmi, na ktorých sa mohli študenti podeliť so svojimi pocitmi alebo neistotami, diskutovať o uskutočnených prednáškach a aktivitách. Posledný deň bola na programe „nedeľná káva“, na ktorej rovnako rodičia mali príležitosť vyjadriť svoje dojmy a postrehy z absolvovaného víkendu.

V Rodinkove pobýval počas víkendu kňaz Adrián Čontofalský SJ, ktorý celebroval svätú omšu a bol k dispozícii pre duchovné rozhovory alebo iné služby. Ďalšími hosťami, ktorí prijali naše pozvanie, boli Ing. Róbert Lezo, predseda Spoločnosti Downovho syndrómu na Slovensku, a Ondrej Rosík, moderátor Rádia Lumen, ktorý nahral zaujímavý rozhovor (záznam je prístupný v archíve Rádia Lumen zo dňa 19. februára 2018, v relácii Vitaj doma, rodina! na tému: Máme v rodine dieťa s Downovým syndrómom).

Za realizáciu tohto výnimočného projektu vďačíme M. Hamarovej, ktorá zabezpečovala sponzoring a pre rodičov si pripravila zaujímavú prednášku o prekonávaní ťažkostí pomocou mobilizácie vlastných zdrojov. Rovnako vďaka patrí aj výborným lektorom, ktorí vedia aj pochopiť, aj rozosmiať, ale najmä pani docentke M. Šmidovej, hlavnej organizátorke študentských efektívnych praxí.

Efektívnu prax, ktorú som ja osobne absolvovala po štvrtý raz, vnímam ako zmysluplnú a bohumilú činnosť, ktorá mi priniesla poznanie, že deti s Downovým syndrómom sú milé, láskavé, a ak sa im venujete, dokážu sa veľa naučiť. Niektoré z nich rozprávajú pekne, iné nerozprávajú skoro vôbec, ale to neznamená, že nerozumejú. Každou podobnou akciou zúčastnení rastú vo vzájomnom obohatení, pochopení, v dôvere a v láske.

Andrea Galková

Pobyt v Rodinkove bol strávený zmysluplne

Pozitívny ohlas u detí mala arteterapia v podobe zdobenia sviečok

Alumni klub

Na Teologickej fakulte TU pôsobí veľmi živo klub Alumni, ktorý spája absolventov so svojou fakultou aj po ukončení štúdia. Vďaka rôznym aktivitám, ktoré klub počas roka ponúka, môžu byť naši absolventi naďalej nápomocní fakulte a komunitám, môžu sa zúčastňovať na odborných konferenciách a iných organizovaných podujatiach, a tak byť stále v kontakte s ľuďmi a myšlienkami, ktoré ich počas štúdia oslovili.
Teologická fakulta má špecifickú atmosféru. Okrem učenia a počúvania prednášok vnímajú študenti počas svojho štúdia aj iný, dostatočne ovplyvňujúci rozmer. Je to rozmer spirituálny, akceptácia duchovna, ktoré je nenásilné, ale zároveň veľmi intenzívne a príťažlivé. Mnohí študenti, ktorí prichádzajú navštevovať svojich učiteľov, spomínajú práve na tento rozmer. Tieto návraty sú neformálnymi stretnutiami so svojimi pedagógmi, rozhovormi o živote pri káve alebo čaji a niekedy pokračujú prizvaním na prednášky, kde sa môžu so svojimi skúsenosťami z praxe podeliť so súčasnými študentmi. Ďalším dôvodom návratu bývalých absolventov sú pravidelné konferencie, na ktoré prichádzajú, aby hľadali odpovede na životné otázky.
Klub Alumni ponúka absolventom prednášky zamerané na aktuálne a dôležité témy. Jednou z takých tém je counseling, na Slovensku známy pod názvom sprevádzanie. Na teologickej fakulte sa uskutočnila konferencia na tému *Counseling – sprevádzanie starých a chorých*. Samotný pojem counseling sa udomácňuje na našej fakulte už piaty rok, a preto sa bývalí študenti prirodzene zaujímajú o jeho pokračovanie. Základným princípom sprevádzania je neriešiť problém za sprevádzaného, ale pomáhať mu hľadať vnútornú silu v sebe samom, schopnosť objavovať možnosti riešenia daného problému a potrebnú motiváciu pre jeho uskutočnenie. Uplatnenie tejto metódy je možné vo všetkých oblastiach života človeka, či je to práca a nezamestnanosť, manželské a rodinné konflikty, problémy sexuálneho a emocionálneho života, neschopnosť rozhodovať sa, výchovné problémy, strata, samota, neprimerané interpersonálne vzťahy, choroby, existenciálna prázdnota, nedostatok osobnej životnej nádeje či problémy duchovného charakteru.
Absolventi, ktorí pracujú v pomáhajúcich profesiách, si prostredníctvom fundovaných fakultných konferencií naďalej obnovujú a dopĺňajú nové vedomosti pre svoj profesijný rast. Zároveň fakulta každoročne organizuje efektívnu študentskú prax, na ktorej sa môžu zúčastniť tak študenti, ako aj absolventi. Túto možnosť si tento rok nenechali ujsť niekoľkí bývalí študenti a prišli pomáhať ako dobrovoľníci. Ide o výnimočnú príležitosť trénovať metódu sprevádzania, ktorá sa orientuje na citlivú pomoc jednotlivcom pri náročných životných udalostiach. Na základe podnetných odborných prednášok a organizovaných praxí vzniká obohacujúci priestor pre spolupráca medzi fakultou a bývalými študentmi – spolupráca, ktorá je otvorenou možnosťou pre každého jedného z vás.

Matej Švaňa,
predseda klubu Alumni TF TU

Vzdelávací program Otvárame dvere

Najvýznamnejšie udalosti života zostávajú zahalené rúškom tajomstva.

V spolupráci so Židovským kultúrnym inštitútom pokračuje na teologickej fakulte židovsko-kresťanský vzdelávací program *Otvárame dvere*. Prednášky prístupné pre verejnosť prinášajú pohľad na židovské náboženstvo, kultúru, históriu a na spoločné korene židovsko-kresťanskej duchovnej tradície. Letný semester, ktorý bude zameraný na tému pamäti, sa začal 22. februára prednáškou profesora Pápežského biblického inštitútu v Ríme prof. Petra Dubovského, Th. D., SJ, s názvom *Exodus: Od reality po poexilovú a kristologickú interpretáciu*. Prednáška, ktorá mala skôr formu príbehu, bola napriek zjavnej erudícii prednášajúceho zrozumiteľná i pre laikov. Minulý rok v júli mnohých prekvapila správa, že P. Dubovský spolu s ďalšími troma kňazmi utrpel pád zo skalnej steny v Alpách. Touto udalosťou P. Dubovský začal svoju prednášku a opísal, ako reálna udalosť dala vznik skresleným verziám v médiách, ako jeho rozhovor pre Vatikánsky rozhlas začal žiť vlastným životom a ako sa pre týchto štyroch kňazov stala príhoda spoločným referenčným bodom.
Aj pri exode sa môžeme pýtať, čo sa vlastne stalo, či sa to vôbec stalo a ako si na to spomíname. Akiste viacerí prišli na prednášku s očakávaním, že vyjasní, ako a kedy sa exodus odohral. Peter Dubovský však s poctivosťou vyhlásil, že nikto nemôže s istotou povedať, či a ako sa exodus stal, alebo nestal. Pozornosť však upriamil na postupné vytváranie významu tejto udalosti: už v dobe po babylonskom exile sa stala udalosť určujúcou pre identitu Izraela a interpretácie exodu boli neskôr kľúčovými pre rodiacu sa kresťanskú obec a sú všadeprítomné aj v súčasnej teológii a spiritualite.
Podľa Dubovského vieme archeologicky doložiť iba to, že už v 14. storočí pred Kristom ľudia poznali Božie meno JHWH, že v 13. storočí sa spomína izraelský národ a že v tomto období do Kanaánu migrovali skupiny ľudí. Najstaršie biblické texty spomínajúce exodus pochádzajú z 9. a 8. storočia pred Kristom. V období po exile sa však exodus stal najdôležitejším referenčným bodom izraelských dejín, ktorý definoval vzťah a zmluvu Izraela s jeho Bohom (v zmysle „pamätaj na exodus a miluj Pána“).
Hoci Ježiš v evanjeliách prekvapivo ani raz priamo o exode nehovorí, už apoštol Pavol preberá koncept exodu ako schému pre svoju teológiu krstu. Exodus ako téma vyvolenia, vyslobodenia a záchrany je napokon stále prítomná v myslení, spiritualite a živote Židov aj kresťanov. K napätiu medzi realitou a interpretáciou exodu Peter Dubovský múdro poznamenal, že tie najvýznamnejšie udalosti v našom živote, tak ako exodus alebo zmŕtvychvstanie, nemožno jednoznačne dokázať a zostávajú zahalené rúškom tajomstva a viery.
Ako poslucháča ma pozitívne oslovil spôsob prednášky, ktorý v sebe spájal rozprávanie príbehu, osobné skúsenosti a odborný výklad. Predovšetkým použitie spomínaného osobného zážitku v Alpách mi pomohlo lepšie pochopiť koncept vytvárania pamäti. Počas prednášky ma oslovila múdra poznámka Petra Dubovského k napätiu medzi realitou a interpretáciou exodu. Uvedomil som si, že v takýchto otázkach je potrebná tolerancia určitej neistoty a pokora pri hľadaní odpovede.

Lukáš Michalovič

Právnická fakulta

História a súčasnosť financovania cirkví a náboženských spoločností

V spolupráci s Katedrou cirkevných dejín a cirkevného práva Cyrilometodskej teologickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Ústavom pre konfesné právo a štátno-cirkevné vzťahy Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode zorganizoval Ústav pre právne otázky náboženskej slobody Právnickej fakulty TU v Trnave 30. novembra 2017 na domácej pôde medzinárodnú vedeckú konferenciu *Financovanie cirkví a náboženských spoločností – história a súčasnosť*. Podujatie sa konalo v rámci riešenia projektu Vega 1/0254/16 *Financovanie cirkví a náboženských spoločností*, ktorý pracovisko rieši už druhý rok.

Pohľad na účastníkov kolokvia

Po predchádzajúcich úspešných konferenciách venovaných teoretickým východiskám a praxi, ako aj financovaniu islamských náboženských organizácií sa organizátori rozhodli tentoraz koncentrovať na problematiku histórie, predovšetkým na našom území, a s väzbou na platnú právnu úpravu, pretože pochopenie historických míľnikov a historického vývoja vrátane moderných dejín je dôležité pre modelovanie riešení pre našu súčasnosť.

Michaela Moravčíková
Foto: autorka

Ústavný rozmer nenávistných prejavov

Dňa 14. decembra 2017 sa na pôde Právnickej fakulty TU v rámci poslednej prednášky z predmetu ústavné právo II uskutočnila interaktívna diskusia s predsedníčkou občianskeho združenia Ľudia proti rasizmu Mgr. Irenou Bihariovou. I. Bihariová je uznávanou odborníčkou na problematiku trestných činov z nenávisti a má bohaté skúsenosti s lektorskou činnosťou v danej oblasti, a to nielen vo vzťahu k študentom, ale aj vo vzťahu k právno-aplikačným orgánom.

Cieľom diskusie bolo ozrejmiť študentom práva ústavný rozmer nenávistných prejavov, poukázať na význam garantovania a reálneho dodržiavania základných práv a slobôd, ako aj načrtnúť inštitucionálny rozmer problematiky. V neposlednom rade boli v diskusii prezentované konkrétne rozhodnutia súdov, ktoré mali študentom poslúžiť nielen na sprostredkovanie hlbšieho ponoru do problematiky, ale predovšetkým mali vzbudiť ich záujem o aplikačnú prax a podnietiť ich autonómne a kritické právne myslenie.

Hlavnými témami diskusie boli ústavný rozmer nenávistných prejavov, sociálne trendy a postoje súvisiace s trestnými činmi motivovanými nenávisťou, vzťah medzi trestnými činmi motivovanými nenávisťou, nenávistnými prejavmi a extrémizmom, vzťah medzi trestnými činmi extrémizmu a trestnými činmi motivovanými nenávisťou, trestné činy extrémizmu páchané vo virtuálnom priestore a ďalšia relevantná kazuistika.

Eduard Korpáš

Justiniánske Digesta

Dňa 10. novembra 2017 sa na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity uskutočnila medzinárodná romanistická konferencia s ústrednou témou *Digesta Iustiniani – thesaurus iurisprudentiae*. Zorganizovali ju tamojší členovia katedry rímskeho a cirkevného práva v rámci riešenia vedeckého grantu VEGA s názvom *Justiniánske Digesta a ich sprístupňovanie vo vedeckej a odbornej komunite*, registrovaného pod číslom 1/0568/14. Všetky príspevky, ktoré odzneli na konferencii, sa týkali klasických právnych systémov, teda nielen rímskeho práva, ale aj práva kánonického, pričom sa zamerali predovšetkým na exegézu a analýzu jednej z najslávnejších právnických zbierok všetkých čias – justiniánskych *Digest*.

Okrem účastníkov zo Slovenska sa na podujatí zúčastnil i zástupca českej Karlovej univerzity v Prahe. Tak ako je už tradíciou, aj z tohto podujatia

vyjde ako záverečný výstup recenzovaný zborník, tentoraz vo VEDE, vydavateľstve SAV. Financovaný bude zo spomenutého vedeckého projektu VEGA, ktorého hlavným riešiteľom je Dr. h. c. mult. prof. JUDr. Peter Blaho, CSc. Tak ako všetky romanistické sympóziá, aj túto konferenciu zdobila nielen kvalitná vedecká diskusia, ale tiež výborná a žičlivá atmosféra.

Vojtech Vladár

Cleveringa lecture 2017 na pôde Trnavskej univerzity

Cleveringova prednáška je prestížna udalosť, ktorá sa koná na počesť profesora R. Cleveringu, najvýznamnejšej osobnosti Univerzity v Leidene, a jeho verejnej prednášky z 26. novembra 1940, v ktorej odsúdil odvolanie svojich židovských kolegov nacistickým režimom. Už od čias druhej svetovej vojny sa absolventi Univerzity v Leidene a ďalší hostia stretávajú na prednáškach popredných holandských pedagógov na rôznych miestach v Holandsku i v zahraničí.

Na Slovensku sa Cleveringova prednáška uskutočnila po deviaty raz, v tomto roku na pôde Trnavskej univerzity. Zorganizovali ju Veľvyslanectvo Holandského kráľovstva v Bratislave a Právnická fakulta TU v spolupráci s Univerzitou sv. Cyrila a Metoda. Lektorom bol Wouter Veraart, ktorý je profesorom filozofie práva a vedúcim katedry teórie a dejín práva na univerzite Vrije Universiteit Amsterdam. Venoval sa problematike ústavných súdov a Európskemu súdu pre ľudské práva. Tieto súdy čelia kritike pre zdanlivý nedostatok demokratickej legitimity, zasahovanie do vecí verejnej politiky, interpretačné metódy, údajnú politickú zaujatosť, legalizmus a domnelé elitárske názory či odstup od ľudí. V prednáške vysvetlil, prečo je určitá forma ústavného preskúmania nevyhnutná dokonca aj pre minimalistické koncepcie ústavnosti alebo právneho štátu a reagoval na niektoré kritiky namierené voči ústavným súdom. Prednáške predchádzal profesorov workshop so študentmi práva, venovaný problematike *hate speech*.

Lektor Cleveringovej prednášky prof. Wouter Veraart z Vrije Universiteit Amsterdam

Michaela Moravčíková

Reformy Márie Terézie

Právnická fakulta pripravila 6. decembra 2017 verejnú prednášku o živote a vláde významnej panovníčky habsburskej monarchie Márie Terézie (1717 – 1780). Vlani totiž uplynulo od jej narodenia okrúhlych 300 rokov. Na prednáške spojenej s diskusiou na tému celospoločenských reforiem osvietenských panovníkov a celkovej modernizácie štátu a práva v neskorom novoveku sa zúčastnili študenti a pedagógovia právnickej fakulty.

Prvým referujúcim bol Mgr. Ján Kúkel z Archívu mesta Bratislavy, ktorý predniesol príspevok o vzájomnej komunikácii Márie Terézie a mesta Bratislavy na počiatku jej vlády (v 40. – 50. rokoch 18. stor.). Priblížil nielen proces plnenia úloh štátnej a miestnej samosprávy, ale aj osobitosti právnej a správnej praxe vtedajšieho hlavného mesta Uhorska – Prešporka (Bratislavy). Druhú prednášku predniesla domáca pedagogička doc. A. Švecová, ktorá sa venovala modernizácii trestného práva po prijatí trestného zákonníka – *Constitutio criminalis Theresiana* (1768/69), ktorého obsah a forma ešte konzervovali stavovský systém trestania, ale ktorý predstavoval iste jeden z posledných medzistupňov na ceste k súčasnému zákonnému trestnému právu. Verejnú diskusiu podporil svojou účasťou aj PhDr. Michal Duchoň, pracovník Archívu mesta Bratislavy, ktorý prispel k veľmi kultivovanej, živej a slobodnej diskusii. Podujatie vzbudilo u účastníkov ďalší záujem venovať sa aj v budúcnosti iným historicko-právnym témam v podobe fakultatívnych foriem verejných prednášok a workshopov. A tak možno len pevne dúfať, že uvedená prvotná prednáška sa stane počiatkom novej tradície kultivácie inteligenčného potenciálu našej akademickej obce a pestovania zdravej historickej pamäti.

Adriana Švecová

Podoby a premeny Akademického senátu Trnavskej univerzity

V tomto akademickom roku si Trnavská univerzita pripomína 25. výročie svojho obnovenia a zároveň i štvrťstoročie existencie dôležitého orgánu akademickej samosprávy univerzity – Akademického senátu TU.

Dôležitým medzníkom v histórii univerzity sa stal 25. marec 1992, keď Slovenská národná rada zákonom zriadila Trnavskú univerzitu so sídlom v Trnave. Zároveň po schválení uvedeného zákona prijala uznesenie, ktorým zriadila prípravný výbor ako garanta kvality na Trnavskej univerzite. Prípravný výbor na svojom zasadnutí odporučil vtedajšiemu ministrovi školstva Jánovi Pišútovi, aby prezidentovi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ČSFR) Václavovi Havlovi predložil návrh na vymenovanie RNDr. Antona Hajduka, DrSc. za prvého rektora TU. Tu však nastala raritná situácia – vtedajší platný vysokoškolský zákon totiž vôbec nerátal s možnosťou vzniku nových univerzít. Zákon preto nedefinoval, ako v prípade neexistencie akademického senátu, ktorý v zmysle zákona navrhuje a volí vedenie univerzity, postupovať pri voľbe rektora novej vysokej školy. Minister školstva však s návrhom na vymenovanie A. Hajduka za rektora TU súhlasil a postúpil ho prezidentovi ČSFR. V liste prezidenta upovedomil – pre spomínanú komplikáciu –, že vzhľadom na to, že univerzita vzniká od počiatku, neexistuje akademická obec ani akademickí funkcionári, ani akademické senáty vysokej školy a jej fakúlt. Navrhol preto, aby A. Hajduk bol až do vzniku Akademického senátu TU poverený aj tými právomocami, ktoré podľa vtedy platného zákona o vysokých školách č. 172/1990 Zb. inak prislúchali akademickému senátu univerzity. O pár dní na to, 12. mája 1992, V. Havel vymenoval A. Hajduka za prvého rektora TU. Prezident si však nevšimol ministrovu pripomienku o absencii univerzitných orgánov a v poverovacom dekréte sa nijako nezmienil o tom, či rektor preberie – aspoň dočasne – aj kompetencie akademického senátu univerzity a vznikajúcich fakúlt.

Ďalším dôležitým dátumom v dejinách univerzity sa stal 1. september 1992, keď si akademická obec TU, ktorú tvorili takmer výlučne pedagógovia na čiastkový úväzok, zvolila desaťčlenný Akademický senát TU, ktorého prvým predsedom sa stal PhDr. Michal Slivka, CSc. (za prvého predsedu senátu nemôžeme počítať rektora A. Hajduka, keďže mu prezident tieto kompetencie neudelil). Takto zostavený senát však nebol konštituovaný v zmysle vtedy platného zákona, pretože jeho členmi neboli študenti univerzity, čo však bolo v danej situácii logické, lebo prvé prijímacie pohovory na fakulty Trnavskej univerzity sa uskutočnili až o niekoľko dní (od 9. do 18. septembra 1992). Aby teda došlo k naplneniu litery zákona, akademická obec TU si po dohode so zástupcami Rady vysokých škôl 26. októbra 1992 (už aj za prítomnosti študentov) zvolila nový 14-členný senát. Menoslov zástupcov za učiteľskú časť zostal totožný ako v predošlom senáte, došlo však k zvoleniu zástupcov aj z radov študentov, ktorí v senáte zaujali štyri miesta – dve za fakultu humanistiky (FH) a dve za pedagogickú fakultu (PdF).

Prvý rektor obnovenej Trnavskej univerzity RNDr. Anton Hajduk, DrSc.

Kompetencie a úlohy akademického senátu sa v priebehu nasledujúcich rokov upravovali v zmysle platného štatútu univerzity, no v tomto príspevku sa v stručnosti zameriame na iný aspekt – na vývoj počtu členov AS TU za posledných 25 rokov. Tento bol vzhľadom na dynamický nárast fakúlt univerzity v prvých desiatich rokoch existencie TU veľmi kolísavý.

Ako sme už uviedli, v roku 1992 mal senát najskôr 10, potom 14 členov. V roku 1994 počet senátorov skokovo vzrástol na 26: z troch vtedajších fakúlt (fakulta humanistiky, pedagogická fakulta, fakulta ošetrovateľstva a sociálnej práce) bolo volených po piatich senátoroch z radov zamestnancov a po dvoch z radov študentov. Okrem toho novopričlenený Teologický inštitút sv. Alojza (neskôr transformovaný na súčasnú teologickú fakultu) a katedra moderných jazykov (!) mali po dvoch zástupcoch z radov zamestnancov a jeden študent bol dodatočne kooptovaný z teologického inštitútu. V nasledujúcom roku počet opäť narástol, keď sa členmi senátu stalo päť učiteľov z Pedagogického inštitútu sv. Ondreja v Ružomberku, ktorý sa nakrátko stal súčasťou Trnavskej univerzity. V roku 1996 počet členov AS TU vzrástol v súvislosti s koop-

Zasadanie vedenia Trnavskej univerzity

Zľava dekan fakulty humanistiky Mikuláš Bašo, prodekan fakulty humanistiky Michal Horský, rektor TU Anton Hajduk, predseda Akademického senátu TU Michal Slivka, dekan pedagogickej fakulty Ján Drdúl (1993)

tovaním dvoch študentov z pedagogického inštitútu a jedného z teologického inštitútu. Ale už v roku 1997, po dvojročnom pôsobení v rámci štruktúr TU, došlo k delimitácii pedagogického inštitútu, ktorý prešiel pod správu Žilinskej univerzity, čím sa po prvýkrát počet členov AS TU znížil (na 28). Tento stav zostal nezmenený do roku 1999, keď do senátu nastúpili traja učitelia z novovzniknutej Právnickej fakulty TU a – čo bolo zaujímavé – až štyria študenti (pri ostatných fakultách bol totiž pomer senátorov 5 ku 2 v prospech učiteľov). Počet 35 senátorov vydržal do roku 2002, keď došlo k zmene – z každej fakulty boli volení štyria senátori z radov zamestnancov a dvaja za študentskú časť, t. j. za päť fakúlt to bolo celkovo 30 senátorov. K poslednej úprave došlo v roku 2008, odkedy sa až do súčasnosti volí historicky najviac členov senátu – 41, a to tak, že každá fakulta má v ňom ôsmich zástupcov, z toho vždy troch študentov, ktorí sú na príslušnej fakulte zapísaní na študijný program prvého až tretieho stupňa, a jedného zástupcu majú súčasti univerzity.

Celkovo sa v priebehu rokov 1992 až 2017 uskutočnilo 147 zasadnutí Akademického senátu TU. Zaujímavosťou je, že 12. decembra 2007 sa o 14.00 hod. začalo 10. zasadanie senátu, no oficiálne bolo ukončené až vo februári nasledujúceho roku. Prvým dôvodom bol fakt, že decembrové rokovanie muselo byť po niekoľkých hodinách „vzhľadom na pokročilý čas a neprítomnosť potrebnej väčšiny členov AS TU“ prerušené a pokračovalo sa rokovaním 10. januára 2008. Ani toto pokračovanie schôdze však nemalo úspešný záver (hoci sa začínalo rokovať už o 9.00 hod.), keďže po istom čase a odchode niektorých senátorov prestal byť senát uznášaniaschopný – pre nízky počet prítomných členov bola preto predsedníčka AS TU nútená prerušiť aj druhú časť zasadnutia. Až tretie pokračovanie zasadnutia, ktoré sa uskutočnilo 4. februára 2008, ukončilo takmer dva mesiace otvorenú 10. schôdzu Akademického senátu TU.

Zdroje:
Archív Trnavskej univerzity, fond: Akademický senát Trnavskej univerzity
MANÁK, Marián. Trnavská univerzita 1992 – 2010. In ŠIMONČIČ, Jozef – HOLOŠOVÁ, Alžbeta (eds.). *Dejiny Trnavskej univerzity 1635 – 1777, 1992 – 2010.* Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2010, s. 309 – 351.

Marián Manák,
Ústav dejín Trnavskej univerzity

V tabuľke je uvedený počet zasadaní AS TU v jednotlivých rokoch a vývoj počtu jeho členov:

Rok	Počet zasadaní	Počet členov AS TU
1992	**5**	**10** (iba zamestnanci) od 1. 9.; **14** od 26. 10. Z radov zamestnancov 10 senátorov (5 z FH a 5 z PdF) a 4 študenti z oboch fakúlt (po 2 z oboch fakúlt)
1993	**6**	**14**
1994	**8**	**26 –** po 5 zamestnancoch a 2 študentoch z každej fakulty (FH, PdF, FOaSP), po 2 učiteľoch za teologický inštitút a katedru moderných jazykov a dodatočne za teologický inštitút 1 študent
1995	**6**	**31** od 10. 11. – 5 zamestnancov doplnených za pedagogický inštitút
1996	**8**	**33** od 16. 10.; **34** od 30. 10.; **35** od 2. 12. – kooptácie študentov pedagogického inštitútu a teologického inštitútu
1997	**4**	**28** od 11. 11. – delimitácia pedagogického inštitútu pod Žilinskú univerzitu
1998	**8**	
1999	**12**	**33** od 19. 2. – z PF 3 zamestnanci a 2 študenti; **35** od 29. 10. doplnení 2 študenti PF
2000	**5**	
2001	**6**	
2002	**8**	**30** od 13. 12. – zo všetkých piatich fakúlt po 4 zamestnancoch a 2 študentoch
2003	**5**	
2004	**6**	
2005	**7**	
2006	**5**	
2007	**4**	
2008	**7**	**41 –** z každej fakulty 5 zamestnancov a 3 študenti + 1 za zamestnaneckú časť nefakultných súčastí
2009	**4**	
2010	**4**	
2011	**7**	
2012	**3**	
2013	**3**	
2014	**3**	
2015	**6**	
2016	**3**	
2017	**4**	
SPOLU	**147**	

Predsedovia AS TU v Trnave 1992 – 2017:

Funkčné obdobie	Meno
1. 9. (26. 10.) 1992 – 10. 11. 1994	doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.
10. 11. 1994 – 28. 2. 1995	prof. RNDr. Štefan Kováč, DrSc.
28. 2. 1995 – 30. 10. 1996	prof. PhDr. Vincent Sedlák, CSc.
30. 10. 1996 – 2. 12. 1996	MUDr. Rudolf Botek (poverený vedením)
2. 12. 1996 – 30. 11. 1999	prof. MUDr. Štefan Kopecký, PhD.
30. 11. 1999 – 30. 11. 2002	doc. RNDr. Ján Jakubík, CSc.
1. 12. 2002 – 1. 12. 2005	doc. RNDr. Mária Lucká, CSc.
1. 12. 2005 – 26. 4. 2007	prof. PhDr. Ľubomír Held, CSc.
26. 4. 2007 – 24. 5. 2007	Juraj Janček (poverený vedením)
24. 5. 2007 – 30. 11. 2008 1. 12. 2008 – 30. 11. 2012 1. 12. 2012 – 30. 11. 2016	prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.
16. 2. 2017 – súčasnosť	Mgr. Katarína Karabová, PhD.

Veda a viera sa môžu vzájomne obohacovať

LADISLAV CSONTOS SJ

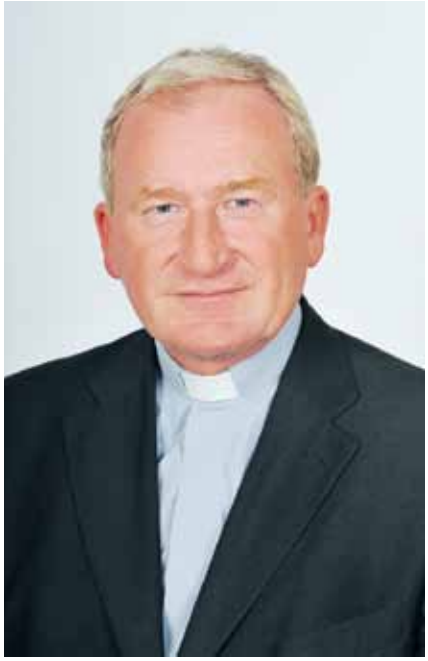

Niektorí epigóni osvietenstva zotrvávajú aj dnes v odmietavom postoji voči viere tvrdiac, že viera a veda sú v rozpore. Skôr ako by sme sa pokúsili odpovedať na túto námietku, bude vhodné povedať niečo o svete, v ktorom súčasný človek žije. Vonkajší svet človeka je zložený z dvoch vrstiev: prvou je príroda a druhou kultúra. V tomto modernom antropologickom zmysle je teda kultúra chápaná ako umelé sekundárne prostredie, ktoré človek prekladá na to pôvodné prirodzené prostredie, ktorým je príroda nedotknutá človekom. Toto človekom vytvorené prostredie obsahuje jazyk, zvyky, idey, poznatky, viery, obyčaje, spoločenskú organizáciu, dejinné faktory, technické postupy, hodnoty. V klasickom aristotelovskom ponímaní kategórií matérie a formy možno stručne vymedziť termín kultúra takto: Kultúra je forma spoločnosti. Spoločnosť bez kultúry je spoločnosť bez formy, teda bez vnútorného zjednocujúceho princípu, akási beztvará masa alebo zbierka jednotlivcov udržiavaná spolu len momentálnymi potrebami. Tu sa spája osobná dimenzia človeka s jeho sociálnosťou, spájajú sa princípy individuality i sociálnosti, konkretizujúce sa v jednotlivých základných prvkoch kultúry, ktorými sú podľa antropológa Emmanuela Anatiho: 1. pôvod nástrojov, 2. ovládanie ohňa, 3. spoločenské zoskupovanie, 4. komunikácia a jazyk, 5. intelekt a viera, 6. umenie, 7. filozofia, 8. predstavivosť a technológia. Tieto prvky sú vo vzájomných vzťahoch, a tie nebývajú vždy bezproblémové.

Problém stretnutia vedy (myslí sa prírodnej a empirickej) a viery je v kresťanstve prítomný od samého začiatku ako problém oveľa širší ako stretnutie viery a kultúry. Už prvotné kresťanské spoločenstvo vzniklo vo vnútri židovskej kultúry a začalo sa v nej vymedzovať ako osobitný fenomén, ako nová cesta. Už v prvom kresťanskom storočí sa stretlo aj s helénskou kultúrou, ako o tom čítame v *Skutkoch apoštolov* o reči apoštola Pavla a jeho diskusii na areopágu v Aténach (por. Sk 17, 22 – 34). Od toho okamihu má teológia neoddiskutovateľnú väzbu s filozofiou, ktorá nebola vždy bez problémov, a dnes už filozofia nie je iba jej slúžkou, ale partnerkou. Problémy nevznikali pri stretaní viery a kultúry len v minulosti, ale permanentne sprevádzajú vzťah medzi nimi. Viera na to, aby bola živá, musí sa vteliť do konkrétnej kultúry, v konkrétnom čase, aby kresťanské posolstvo mohlo byť pochopené, prijaté a žité.

Len ak sa kresťanská viera prejaví v životnom štýle a v spôsobe, ako žijem, môže mať pre človeka význam a môže ju aj zakúsiť. Bez tejto tak povediac „telesnej“ prítomnosti by zostala prakticky prázdnou a bez trvácnosti. Z tohto pochádza nutnosť, aby sa ohlasovanie viery zapojilo konkrétne do súradníc priestoru a času, kultúry a dejín, na základe ktorých sa vzájomne odlišujú rozličné národy, pričom však nemá znehodnotiť vlastnú novosť a špecifickosť svojej ponuky, nemá sa nechať „uväzniť“ nejakou kultúrou až do tej miery, že by zostala deformovaná. Viera totiž skutočne nie je kultúrou, ale nemôže jestvovať bez toho, aby bola v kultúre sprostredkovaná. To sa týka skutočnosti, že viera je z hľadiska svojho usporiadania vtelením. Viera nie je iba súhrnom filozofických princípov alebo mravných noriem, ktoré by presahovali dejiny, a preto by boli na jednej strane odtrhnuté od nich a na druhej strane schopné žiť samostatným životom. Kresťanská viera je práve svojou podstatou historickou udalosťou a životom. To znamená, že kresťanská viera už svojou povahou, vychádzajúc z logiky vtelenia, smeruje k tomu, aby si osvojila podobu kultúry, v ktorej sa s ňou možno stretnúť. Viera teda smeruje k tomu, aby sa stala kresťanstvom, t. j. aby sa historicky konkretizovala, či už čerpá z kultúr, s ktorými vstupuje do vzťahu, alebo dáva im to, čo je jej vlastné. Kresťanské posolstvo nikdy nejestvovalo, a ani jestvovať nemôže, v nejakej takpovediac „čistej“, nevtelenej forme.

Pavlova skúsenosť z areopágu naznačuje cestu, ktorou sa má uberať vzťah medzi vierou a kultúrou a tiež vedou, a tou cestou je dialóg, ktorý nemusí byť vždy jednoduchý. Môže byť sprevádzaný napätiami. Druhý vatikánsky koncil však nepovažuje toto napätie za deštruktívne, ale za obohacujúce. Pestovanie dialógu môže byť neraz veľmi náročné, lebo si vyžaduje vzájomnú úctu, vysokú odbornosť na oboch stranách, schopnosť prekročiť hranice svojej špecializácie a pochope-

nie inej špecializácie. „Tieto ťažkosti nemusia vždy škodiť životu viery, ba môžu nabádať myseľ na dôkladnejšie a hlbšie pochopenie viery. Lebo novšie prírodovedné, historické a filozofické štúdie a objavy nastoľujú nové problémy, ktorých dôsledky sa prejavujú v praktickom živote a kladú nové úlohy na teológov. Teológovia okrem toho musia pri rešpektovaní vlastných metód a požiadaviek teologických vied hľadať čoraz vhodnejšie spôsoby, ako podávať kresťanské učenie svojim súčasníkom. Lebo jedna vec je samotný poklad viery, čiže vieroučné pravdy, a iná spôsob, akým sa podávajú, prirodzene, bez zmeny zmyslu a obsahu“ (por. GS č. 62).

Tento dialóg môže byť plodný aj pre kultúru a vedu, dávajúcu v mnohých oblastiach do rúk človeka moc prírodných síl, ktoré predtým vnímal ako niečo ohrozujúce ľudstvo. Romano Guardini vo svojej štúdii *Koniec novoveku* z polovice minulého storočia napísal: „Človek má v rukách veľkú časť bezprostredných účinkov prírody. Má moc nad vecami, ale, vyjadrené s väčšou dôverou, nemá ešte vládu nad vlastnou mocou. Doteraz ešte nejestvuje etika používania moci, dôkladne premyslená a zaužívaná, a už vôbec neexistuje výchova s týmto zameraním, ani elitná, ani hromadná.“ Neblahé účinky moci človeka sa prejavili v ostatných desaťročiach nielen v prehĺbení sociálnych problémov, ale i ekologických, ktoré sú s nimi spojené. Pápež František v encyklike *Laudato si* píše: „Naliehavo vyzývam na obnovenie dialógu o svete, v ktorom budujeme budúcnosť planéty. Potrebujeme konfrontáciu, ktorá nás všetkých zjednotí, pretože výzva životného prostredia, ktorá stojí pred nami, a tiež jej ľudské korene sa týkajú a dotýkajú nás všetkých“ (LS č. 14). Jeho výzva smeruje k všetkým ľuďom, a aj to je prínos viery, ktorá nevedie k izolácii, ale k dialógu, ktorý súčasný svet potrebuje pre civilizované riešenie svojich problémov.

Slávne prípady rímskeho práva v kontexte modernej právnej vedy

Na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave odznela 17. októbra 2017 prednáška JUDr. Petra Dostalíka, PhD., na tému Slávne prípady rímskeho práva v kontexte modernej právnej vedy. P. Dostalík sa dlhodobo venuje rímskemu právu a pedagogicky pôsobí na Právnickej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci a na Právnickej fakulte Západočeskej univerzity v Plzni. Vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sa zaoberá vplyvom gréckej filozofie na rímske právo, antickou štátovedou a porovnávacími právnymi dejinami súkromného práva. Je autorom niekoľkých monografií, ako napr. Římské právo obligační (Olomou 2014) či Vliv řecké filosofie na římskou právní vědu (Olomouc 2013). Jeho významným počinom je preklad modernej učebnice rímskeho práva od poľských profesorov W. Dajczaka, F. Longschampsa de Bériera a T. Giara Římské právo. Základy soukromého práva (Olomouc 2012). V súčasnosti pripravuje latinskú edíciu Digest.

V úvode svojej prednášky sa Dr. P. Dostalík zameral na predstavenie antického Ríma a jeho právnej kultúry cez pohľad procesných noriem a výkonu jednotlivých druhov právnických povolaní. Zaujímavé je, že v daných časoch pojmy „politik“ a „právnik“ splývali. Riešením právnych sporov, koncipovaním žalôb a právnych úkonov (*agere, cavere, respondere*) sa zaoberali najmä členovia významných rímskych rodín, ktorí tak konali pre svojich klientov bezodplatne a vo vlastných súkromných domoch. Právne poradenstvo teda chápali ako službu svojim spoluobčanom a Rímu ako takému. V rámci poradenskej činnosti sa snažili o vyvažovanie záujmov jednotlivých strán v snahe nájsť riešenia prijateľné pre obe strany, teda riešenia v súlade s *aequitas*. V tomto duchu rímski právnici konali a aj viedli polemiky a súdne spory.

Dr. Peter Dostalík pri výklade

Na uvedené skutočnosti P. Dostalík poukázal pri predstavení kauzy z roku 93 pred Kristom. Išlo o súd-

ny spor medzi rímskym právnikom Quintom Muciom Scaevolom a nemenej slávnym rečníkom L. Liciniom Crassom. Quintus Mucius Scaevola bol významným právnikom starej rímskej republiky a zakladateľom vedy o rímskom civilnom práve. Bol autorom prvého komentára k *ius civile* a mimoriadne rešpektovanou autoritou medzi rímskymi právnikmi ešte aj na prelome 2. a 3. storočia po Kristovi. Spor je často označovaný podľa osoby náhradného dediča ako *causa Curiana* a týkal sa otázky výkladu závetu (testamentu) a rozdielu medzi jednotlivými druhmi dedičskej substitúcie. Zostavovateľ závetu – poručiteľ, ktorého manželka bola tehotná, spísal závet v prospech nenarodeného dediča. Pre prípad, ak by sa syn narodil, ale zomrel pred dosiahnutím plnoletosti (teda by mohol sám spísať závet), mu poručiteľ určil náhradného dediča (pupilárneho substitúta M. Curiona). Poručiteľ zomrel a jeho manželka potratila. Poručiteľov dedič zo zákona napadal platnosť závetu. Zo závetu teda nemal dediť ani syn poručiteľa, ani M. Curio, pretože nebola splnená podmienka, že sa dedič narodí. Túto argumentačnú líniu sledoval Quintus Mucius Scaevola. Naproti tomu L. Licinius Crassus sa domnieval, že poručiteľ chcel, aby sa jeho dedičom stal náhradný dedič, a to aj vtedy, ak by sa jeho syn a dedič vôbec nebol narodil. Podľa L. Licinia Crassa síce zostavovateľ závetu *slovami* vytvoril pupilárnu substitúciu, ale jeho *vôľou* bolo utvoriť substitúciu všeobecnú. Náhradný dedič má teda právo na dedičstvo aj v prípade, že sa syn poručiteľa (zostavovateľa závetu) vôbec nenarodil.

Výsledok sporu bol prekvapujúci – slávny právnik Quintus Mucius Scaevola v tomto prípade prehral a víťazom sa stal rečník L. Licinius Crassus, a to napriek tomu, že práve právny názor Scaevolu zodpovedal formálnemu chápaniu platného práva. Uvedené rozhodnutie malo zásadný význam pre neskorší právny vývoj. Spor totiž po prvýkrát otvoril otázku, či sa má pri výklade právneho úkonu (v tomto prípade závetu) brať zreteľ na skutočnú vôľu konajúceho, alebo iba na slová, ktoré konajúci skutočne použil. L. Licinius Crassus v spore zvíťazil preto, že presvedčil porotný súd o tom, že je potrebné brať do úvahy i vôľu konajúceho, nielen jeho prejav. Táto zásada je pri výklade právnych úkonov dodržiavaná dodnes.

Druhým predstaveným sporom bol spor medzi právnym romanistom prof. Miroslavom Boháčkom z Právnickej fakulty UK v Bratislave a prof. Františkom Weyrom z Právnickej fakulty MU v Brne z prvej tretiny 20. storočia. Spor sa týkal postavenia nájomcu a jeho práv vo vzťahu k prenajatej veci v prípade, že predmet nájmu je nájomcovi fyzicky odňatý treťou osobou. Na jeho príklade bol brilantne dokázaný fakt, že rímske právo môže byť aj v súčasnej dobe využiteľné pri výklade noriem občianskeho práva.

Prednáška poslucháčov mimoriadne zaujala nielen svojím obsahom, ale aj formou v podobe rečníckeho majstrovstva Dr. Petra Dostalíka. Po prednáške nasledovala podnetná diskusia, odkrývajúca a potvrdzujúca aktuálnosť rímskoprávneho dedičstva aj pre súčasnú právnu vedu a prax.

Miriam Laclavíková

Právne otázky vesmírneho priestoru

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave v spolupráci s Veľvyslanectvom Českej republiky v Bratislave zorganizovali 14. marca 2018 na pôde právnickej fakulty prednášku na tému *Právne otázky vesmírneho priestoru*. Stalo sa tak pri príležitosti 40. výročia letu prvého československého kozmonauta do vesmíru. Prednášajúcim bol JUDr. Pavel Sladký, PhD., zástupca veľvyslankyne Českej republiky, ktorý sa zúčastňoval aj na zasadnutiach Výboru OSN pre mierové využívanie vesmírneho priestoru vo Viedni.

Predmetom prednášky bola medzinárodnoprávna úprava vesmírneho priestoru, história aktivít ľudstva vo vesmíre, nehody vesmírnych objektov, ako aj pripravovaná konferencia OSN o mierovom využívaní vesmírneho priestoru UNISPACE +50, ktorá sa uskutoční v júni 2018 a jej úlohou bude dospieť k záveru, akým spôsobom bude medzinárodné spoločenstvo v budúcnosti pristupovať k prieskumu a využívaniu kozmického priestoru. Zároveň pripomenul aj úlohu Československa vo využívaní a skúmaní kozmu, ale najmä let prvého československého kozmonauta Vladimíra Remeka do vesmíru, ktorý bol prvým európskym kozmonautom v kozme. Československo sa stalo tretím štátom (po ZSSR a USA), ktorého občan bol vo vesmíre (2. – 10. marca 1978).

JUDr. Pavel Sladký, PhD., pri prednáške

Dagmar Lantajová

Nezabudnuteľný týždeň na letnej škole práva v Rijeke

Od 30. júla do 6. augusta 2017 som sa ako jediná zástupkyňa zo Slovenskej republiky zúčastnila na letnej škole práva v chorvátskom prímorskom meste Rijeka. Letnú školu v spolupráci s University of Rijeka organizovali Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Chorvátskej republiky, Croatian Diplomatic Academy a ELSA Rijeka, ktorá robila výberové konanie účastníkov.

Slávnostné odovzdávanie certifikátu

Na univerzite v Rijeke sa nás stretlo približne päťdesiat študentov z rôznych krajín. Mojou spolubývajúcou na internáte bola študentka z Turecka, no našla som si tu kamarátov napríklad aj z Azerbajdžanu, Nórska, Belgicka, Španielska, Portugalska, Fínska, Talianska, Maďarska, Grécka či Srbska. Rôznorodosť národností z radov študentov znamenala, že po celý čas trvania letnej školy bola jediným komunikačným jazykom angličtina, v ktorej sa, samozrejme, viedli aj všetky prednášky.

Po raňajkách sa začala na právnickej fakulte prvá z týždňového cyklu prednášok. Všetky lekcie, ktoré som počas týždňa na univerzite v Rijeke absolvovala, boli veľmi interaktívne a vedené formou diskusií so študentmi. Vyučujúci napríklad používali na priblíženie určitej problematiky rôzne videá, filmy alebo autentické fotografie a do prednášanej tematiky sa snažili vždy aktívne zapojiť aj nás študentov.

Pre všetkých účastníkov letnej školy práva boli zaujímavé najmä prípadové štúdie, ako aj rôzne workshopy, v rámci ktorých sme sa rozdelili na skupiny, ponúkali riešenie istej otázky a následne prezentovali náš výsledok. Keďže letná škola práva v Rijeke bola zameraná na oblasť diplomacie a práva, na našich prednáškach sa objavili napríklad aj takéto témy: *Responsibility to protect*, *International investigation and cooperation*, *Peaceful integration*, *Neutrality+ Contemporary international relations*, *Diplomacy + How to use it?*

Po skončení vyučovania sme v rámci programu mali možnosť absolvovať prehliadku historickej časti mesta Rijeka, navštíviť mesto Opatija a na ostrove Krk sa okúpať v mori, čo väčšina z nás v horúcom počasí veľmi ocenila. V posledný deň pobytu, v sobotu, sme zakončili výletom na Fuzine Lake a galavečerom, na ktorom sme sa navzájom rozlúčili s ostatnými študentmi a popriali si ďalšie pokračovanie našich nových priateľstiev.

Som veľmi rada, že som sa mohla na tejto letnej škole práva na University of Rijeka zúčastniť a v tejto súvislosti by som chcela veľmi pekne poďakovať našej fakulte za podporu, ktorej sa mi dostalo. Zároveň by som chcela apelovať a povzbudiť študentov, ktorí majú záujem o zahraničné štúdium, aby sa prihlásili do výberových konaní a absolvovali nezabudnuteľnú letnú alebo zimnú školu práva či iných študijných odvetví, ktoré im môžu priniesť neopakovateľné zážitky a nové teoretické i praktické vedomosti.

Katarína Močková
Foto: archív autorky

Letná škola práva v Rijeke bola zameraná na oblasť diplomacie a práva

Budova právnickej fakulty v Rijeke

Na tejto strane uverejňujeme jeden z fejtónov z roku 2017. Jej autorkou je externá študentka z Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity Mgr. Mária Rolinová. Keďže súťaž vypisujeme pre študentov denného štúdia, tento text sme mohli hodnotiť len ako nesúťažný. Svoje hodnoty však nesporne má, veď – posúďte sami. Posielame ho ako inšpiráciu a tešíme sa na vaše tohtoročné fejtóny.

Bio či nebyť? To je otázka...

Mária Rolinová

Špúlim ústa pred zrkadlom, ťahám si viečka, ako keď sa čudujem... a veru sa aj čudujem: čo som zase požrala, keď som taká vyhádzaná!? Pustím si telku ako podmaz do ticha a hrabem za nejakým pečivom. No paráda, tak tento chlieb je tu už od soboty! Natieram margarín na štvordňový pšenično-ražný chlieb a vtom má z telky vystríhajú, aký je margarín nezdravý a že určite je zdravšia bio masť. Zoškrabem teda margarín z chleba a ,,foflím“ ho masťou. No z telky sa opäť ozýva rada! Vraj aký je pšenično-ražný chlieb nezdravý, oveľa zdravší je bio tmavý celozrnný chlieb a ostatné tmavé pečivo. Zvraštím čelo a už druhýkrát zoškrabujem môj od soboty zvetraný, donedávna ešte poctivý pšenično-ražný chlebík. Všetci sa idú za tým bio zblázniť. Aj Anča, Silva, Lucia – a tá to dáva dokonca jesť aj deťom!!!

Frčím z obchodu s grahamovými rožkami celá happy, že aká zdravá bio strava, že aká budem fit... Nie že by mi niečo bolo, ale mohlo by mi byť. A takto, keď mám bio pokrm, nič mi nehrozí. Natieram teda (podotýkam, že už tretíkrát) bio bravčovú masť na bio grahamový rožok a popri tom listujem noviny. A tu to máš! Vraj grahamové rožky dopadli v testoch tmavého pečiva najhoršie... No čo asi? Do kelu – grahamové rožky! Moje grahamové rožky, ktoré pre mňa znamenali cestu k zdraviu, označili za prifarbené, t. j. šmrncnuté karamelom dotmava. Tak ja už neviem, klikám, googlim a zo všetkého mi vychádza len konzumácia rukoly, vňatky, tymianu, rozmarínu, jačmenných klíčkov... a čo som ja, koza stepná?!

Dám tomu ešte šancu. Študujem jednu stránku za druhou, pohltí ma to natoľko, že na mojom nočnom stolíku vystriedali *Kamasutru* knihy ako *Zdravá střeva – zdravý život* a *Jak žít bio.* Postupne sa dostávam do tajov kuskusu, cíceru, ľanu a iných humusovín. Zájdem na tržnicu a tam celá šťastná nachádzam ceduľu s nápisom *Bio ovocie a zelenina*. Lenže... Stretám Luciu: „No, veru, tu by som si nič nekupovala, zaručene je to dovoz postriekaný pesticídmi, ja ju poznám, ona objednáva z netu bio debničky – mix ovocie a zelenina...“

Toto už začína presahovať všetky medze. Odchádzam – no vtom ma zaujali naoko pekné šľapky od kórejského spoluobčana, ktorý mal na tržnici stánok. Chytím šľapku a ovanie ma typický zápach lepu. Fuj... Obraciam šľapku spredu, zozadu – a čo nevidím? Nápis BIO a hneď pod tým ANATOMIC. Prestáva mi to byť jasné, čo je už len na zapáchajúcej „umeline“ bio?

Určite by vám deväť z desiatich žien potvrdilo, že podobných marketingových ťahov, ako pojem bio, anatomic, aloe vera, racio..., tu už bolo veľa. A tak sa pýtam: Bio či nebyť? To je otázka!!

Miroslava Knapová: Za hranicami. Fotografia zo študentskej súťaže LET(O)_2017

Pred 140 rokmi sa narodil sochár Ján Koniarek

Denne chodíme okolo jeho skulptúr. *Pomník padlým v prvej svetovej vojne* a pomník *Milana Rastislava Štefánika* míňame na ceste zo železničnej stanice, za hradbami pri Františkánskom kostole je *Pomník Antona Bernoláka* s aktuálnym odkazom *„Slováci píšte po slovensky / tu máte slovo moje o reči vašej".* Diela Jána Koniareka v Trnave nájdeme v budove Spolku svätého Vojtecha, na nádvorí Františkánskeho kláštora, ako aj na cintoríne. Začiatkom tohto roka si kultúrna verejnosť pripomenula 140. výročie jeho narodenia.

Akademický sochár Ján Koniarek sa narodil vo Voderadoch 30. januára 1878. Po akademických štúdiách v Ríme, Budapešti a Mníchove pôsobil desať rokov v Srbsku. V prvej svetovej vojne utrpel zranenie. Od roku 1924 žil v Trnave. Tu vznikli významné pomníky: *Ján Hollý* v Borskom Sv. Mikuláši, *Memorandové zhromaždenie* v Martine, *Pavel Blaho* v Skalici, pre Trnavu spomínané pomníky A. Bernoláka, padlým v I.

svetovej vojne, M. R. Štefánika, ako aj náhrobníky, portrétne štúdie a ďalšie početné diela. Bol oficiálnym portrétistom Andreja Hlinku. Teoretickým umeleckým odkazom je článok *Sochár a národ* uverejnený v *Slovenských pohľadoch* (1937). Národná cena za celoživotné dielo bola J. Koniarekovi udelená v roku 1942. Posmrtná súborná výstava sa konala v Slovenskej národnej galérii.

Ján Koniarek bol spolupracovníkom Spolku svätého Vojtecha. Náboženské témy, ktoré vznikali v belehradskom i trnavskom ateliéri, tvoria významnú súčasť jeho diela. O tejto tvorbe sa za totalitného režimu nepublikovalo a v staršej literatúre sa neuvádza.

Bol zakladateľom moderného slovenského sochárstva. Jeho celoživotné dielo je predstavené v stálej expozícii Galérie Jána Koniareka v Trnave. Život a dielo približuje monografia *Sochár Ján Koniarek* (2007). Trnavčania v ankete konanej v jubilejnom roku 2000 vyznamenali sochára Jána Koniareka titulom „Trnavčan 20. storočia". Zomrel 4. mája 1952 a pochovaný je na cintoríne na Ulici Terézie Vansovej. Náhrobný pomník nesie nápis: *„Narodili sme sa z vôle božej a odišli z milosti jeho."*

Bohumil Chmelík

Ocenenie pre doc. M. Špajdela

Výskumná štúdia *Inosine pranobex is safe and affective for the treatment of subjects with confirmed acute respiratory viral infections: analysis and subgroup analysis from a Phase 4, randomised, placebo-controlled, double-blind study* (BMC Infectious Diseases 16:648. DOI: 10.1186/s12879-016-1965-5) bola v Českej republike ocenená Inštitutom postgraduálneho vzdelávania v zdravotníctve ako najlepšia publikácia za rok 2016 v kategórii interné a teoretické odbory. Spoluautorom publikácie, ktorej autorský kolektív tvorili ešte J. Beran a E. Šalapová, bol aj doc. PhDr. Marián Špajdel, PhD., z Katedry psychológie FF TU. Blahoželáme!

Sochy z mariánskeho stĺpa sa našli

Sochy z barokového mariánskeho stĺpa, ktorý stál pred Katedrálou svätého Jána Krstiteľa v časoch historickej Trnavskej univerzity, identifikovali reštaurátori po 250 rokoch v Galante. Postavy svätcov sú umiestnené na priečelí Kostola sv. Štefana a socha Panny Márie stojí pod prístreškom v miestnej časti Nebojsa.

Ako informujú Peter Šimon a Ivan Pilný pre TASR, monumentálny objekt mariánskeho stĺpa bol vztýčený v roku 1691. Vyhotovil ho bratislavský kamenár Vavrinec Schreiber za tritisíc zlatých na objednávku jägerského biskupa Juraja Fenešiho. Z dosiaľ neobjasnených príčin bolo dielo demontované v poslednej tretine 18. storočia a jeho podobu sme poznali z niekoľkých vedút. Toto sochárske dielo pozostáva z takmer dvojmetrových mramorových sôch svätcov sv. Juraja, Štefana, Vojtecha, Ignáca a 2,2 metra vysokej sochy Panny Márie stojacej na obrátenom polmesiaci. Súsošie vysoké 12 metrov stálo na brehu riečky Trnávky, ktorá v tom čase pretekala Univerzitným námestím, čo mohlo byť zdrojom jeho nestability.

K objaveniu skupiny sôch, ktoré pochádzajú – ako sa domnievajú uvedení objavitelia – zo zaniknutého stĺpa, došlo v rámci práce na publikácii *Mariánske a trojičné stĺpy v premenách času: Trnavský kraj.* Dnes by bolo monumentálne súsošie obdivovaným objektom Univerzitného námestia. *(bch)*

Čo pripravuje študentská rada

Po úspešnom zimnom semestri pripravila Študentská rada Trnavskej univerzity na letný semester rad aktivít a podujatí. Tie sa opäť budú snažiť zaujať čo najviac študentov s tými najrozličnejšími záujmami. V letnom semestri budú pokračovať populárne študentské kluby, Filmový klub TU i Debatný klub TU. Pre študentov, ktorí si chcú precvičiť svoje znalosti anglického jazyka, sa chystajú pravidelné stretnutia jazykovej kaviarne, akcie s názvom *Zaspeakuj si!*

Z väčších akcií študentská rada plánuje pokračovanie populárneho podujatia *Káva za tvoj názor*. Na odreagovanie sa od seminárnych a záverečných prác poslúži študentská párty *Ruka hore TRUNI*. Tá sa bude konať 10. apríla v populárnom študentskom klube Monkey Club. No a 20. apríla sa študenti spoločne vydajú na výlet do blízkeho okolia a o pár dní neskôr sa v letnom semestri stretneme posledný raz na majálese Trnavskej univerzity.

Šálka kávy za názor

Aj tento akademický rok sa na fakultách Trnavskej univerzity uskutočnilo podujatie *Káva za tvoj názor*. Tento formát sa má stať neodmysliteľnou tradíciou študentského života na našej univerzite. Tohtoročná Káva za tvoj názor sa uskutočnila 21. marca od rána do popoludňajších hodín. Kávu si mohli (nielen) študenti vychutnať na filozofickej, právnickej a pedagogickej fakulte našej univerzity.

Zmyslom akcie nie je len vychutnať si šálku dobrej kávy v spoločnosti študentov, ale predovšetkým sa porozprávať o fakulte a univerzite. Študenti mali šancu otvorene vyjadriť svoj názor na školu, vyzdvihnúť jej pozitíva, navrhnúť nové veci, ktoré im chýbajú, alebo sa posťažovať na prípadné nedostatky školy. A kto sa hanbil, svoj názor mohol anonymne napísať na papier a odovzdať do provizórnej škatule na zber názorov. Zozbierané názory budú spracované a odoslané vedeniam jednotlivých fakúlt i univerzity. Je už na vedení

školy, aby zozbierané názory reflektovalo, vyjadrilo sa k tým najčastejšie spomínaným problémov a navrhlo nápravy nedostatkov. A ak to bude možné, splnilo požiadavky študentov.

Tričká a mikiny našej alma mater

Študenti Trnavskej univerzity majú síce vynikajúci vkus, čo sa týka oblečenia, no členovia Študentskej rady TU si všimli, že im citeľne chýba oblečenie, ktorým by sa hlásili k svojej univerzite. Preto rada svojpomocne navrhla dizajn nových univerzitných tričiek a mikín pre každého, kto sa chce nejakým spôsobom ešte viac zblížiť s univerzitou. Aktuálne sú v ponuke tričká a mikiny v dámskom i pánskom strihu vo všetkých veľkostiach od M do XXL. Cena trička je 10 € a cena mikiny 20 €. Objednať si ich môžete prostredníctvom online dotazníka, ktorý nájdete na facebookovej stránke Študentskej rady TU. Pre lepšiu predstavu sa v nich členovia študentskej rady odfotografovali. Fotky urobila talentovaná fotografka,

Mikiny po dvadsať...

...a tričká po desať

absolventka štúdia psychológie na našej univerzite, Barbora Likavská. Ďalšie fotky si môžete pozrieť na jej oficiálnej facebookovej stránke.

Filmový a debatný klub

So začiatkom nového semestra sa nezačali len akademické povinnosti, ale svoju činnosť spustili aj študentské kluby. Najväčšiu popularitu si zatiaľ udržiavajú filmový klub a debatný klub.

Záujemcovia o kvalitnú debatu mohli počas tohto semestra diskutovať na také zaujímavé témy, ako je postavenie zdravotných sestier v slovenskom zdravotníctve. Aktivity debatného klubu však majú väčšie ambície, a preto sa tento semester náš tím zúčastní na medziuniverzitnom debatnom turnaji. Držme našim debatérom palce, aby nás v turnaji čo najlepšie reprezentovali.

Na stretnutiach filmového klubu sa pravidelne premietajú zaujímavé filmy, po ktorých študenti ostávajú na podnetnú diskusiu o filme. Zatiaľ najväčší záujem vzbudil *Únos*, film z prostredia slovenskej politiky, po ktorom sa začala výborná debata na tému politickej moci a jej zneužívania.

Pripravil: Ľubomír Šottník

Je slovo **krabica** nespisovné?

Spisovnosť slova *krabica* sa v lexikografickom historickom priereze vyznačuje značnou premenlivosťou. Už A. Bernolák v Slovári hodnotí toto slovo ako nespisovné − bohemizmus. Z jazykovo-ideologických príčin sa v prvých Pravidlách slovenského pravopisu (PSP, 1931) hodnotilo ako spisovné, no v ďalších vydaniach už ako nespisovné, resp. sa v nich neuvádzalo. V Slovníku slovenského jazyka (SSJ, 1959 − 1968) sa hodnotilo ako spisovné hovorové, no zastarávajúce slovo. Potom bolo nadlho vnímané ako subštandardné (nefunkčne prevzaté z češtiny), čo sa odrazilo aj v Krátkom slovníku slovenského jazyka (KSSJ, 2003) − a ako spisovné synonymum sa uvádza slovo *škatuľa*. Naposledy sa k otázke kodifikovanosti týchto dvoch slov vyjadril P. Žigo (http://www.juls.savba.sk/ediela/ks/2011/4/ks2011-4.pdf), ktorý historicky a etymologicky analyzoval ich pôvodnosť, lexikálny význam a slovotvornú štruktúru. Uviedol, že slovo *krabica* je z genetického hľadiska domáce, má domácu systémovú príponu *-ica* a možno bolo aj pôvodom slovenské (určite slovanské). Slovo *škatuľa* je slovo prevzaté z latinčiny, resp. románskych jazykov, no na jeho uprednostňovanie mala zrejme najvýraznejší vplyv snaha o očisťovanie jazyka od bohemizmov v napätej česko-slovenskej jazykovej koexistencii a slovo *krabica* sa svojou formou podobalo na české slovo *krabice*.

Aký je teda záver? **Slovo *škatuľa* by sa kvôli jeho kodifikovanosti v KSSJ malo uprednostňovať**, no v jazykovej praxi môže užívateľ bez výrazného prehrešenia sa proti spisovnosti používať aj slovo *krabica*, čoho dôkazom je SSSJ (Slovník súčasného slovenského jazyka, 2011), v ktorom sa opätovne hodnotí ako spisovné neutrálne slovo, no tento slovník nie je uznaným kodifikačným slovníkom − kodifikačným naďalej zostáva KSSJ.

Je správne so **študentmi** alebo so **študentami**?

Inštrumentál množného čísla mužských životných podstatných mien má primárnu príponu *-mi*. Variantná prípona *-ami* sa používa iba v prípadoch, keď sa tvarotvorný základ slova končí na *m* (*mím-ami*) alebo sa pri vypadnutí tzv. pohyblivého vokálu (*e, o*) zo slova pri skloňovaní uľahčuje výslovnosť (*chlapec − chlapc-ami, svedok − svedk-ami*). **Tvar slova *so študentami* je preto nesprávny**, zrejme spôsobený uľahčovaním výslovnosti spoluhláskového spojenia *-ntm-*, **systémový a správny tvar je *so študentmi*.**

Píšu sa názvy študijných odborov a študijných programov veľkým písmenom? Ako to má byť správne uvedené v bakalárskych alebo v diplomových prácach?

Názvy študijných odborov (napr. pedagogika, učiteľstvo akademických predmetov, učiteľstvo umelecko-výchovných a výchovných predmetov, odborová didaktika), študijných programov (napr. predškolská a elementárna pedagogika, sociálna pedagogika a vychovávateľstvo, animácia výtvarného umenia, učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry) a študijných disciplín (staršia slovenská literatúra, filozofická propedeutika, školská politika, somatický vývin detí a školská hygiena) nespĺňajú dve základné funkcie vlastného mena − identifikovať a individualizovať nositeľa pomenovania, preto sa nepovažujú za vlastné mená, ale za slovné spojenia so všeobecným významom. Za vlastné mená sa však považujú napr. názvy učebníc na konkrétnu disciplínu (napr. E. Fordinálová: Staršia slovenská literatúra; P. Híc − M. Pokorný: Množiny). **Preto sa tieto názvy nepíšu veľkým začiatočným písmenom**.

Rubriku pripravil Andrej Závodný,
Katedra slovenského jazyka a literatúry PdF TU

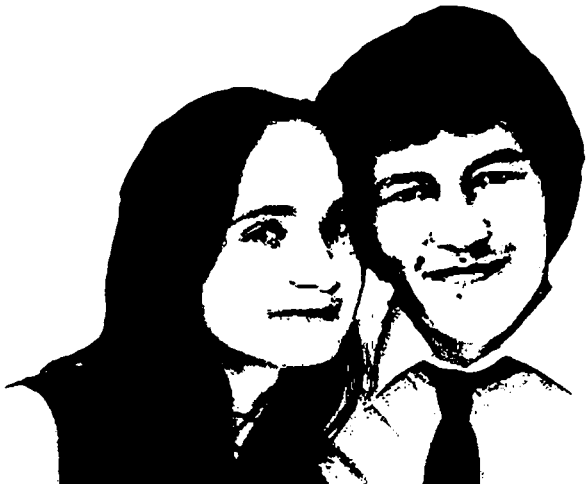

#ALL FOR JAN

Nedá sa...

...nevravieť,
nedá sa mlčať,
namiesto poctivých
len svorka vĺčat.

Nedá sa nevidieť,
keď pravda kvíli,
je život halúzka?
Ľahko sa spíli,

ľahko ju spílili...
Aj kvety zvädli.
Krvavá obluda
ruky si mädlí.

Dostala nevinných
do svojich spárov.
Des a chlad šíri sa
z hrnčekov s kávou.

Písal a miloval.
Ľúbil a písal.
Kričal, keď našiel vred,
ktorý už hnisal.

Pozrite, hľaďte naň!
Tak žiť sa nedá!
Plaziť sa v klamstve, v lži
– najväčšia bieda!

Bez zmyslu rozšliapli
dve steblá v klase?
Nie! Aj my musíme
zosilnieť v hlase!

Gabriela Magalová